

RP 143/2016 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av avtalet mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och om tillämpning av avtalet samt till lag om ändring av renskötslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att riksdagen godkänner det avtal mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område som ingicks den 9 december 2014 i Karasjok.

Syftet med avtalet är att hindra renar från att ta sig över gränsen mellan Finland och Norge. Avtalet motsvarar i huvuddrag det tidigare motsvarande avtalet mellan Finland och Norge. De viktigaste ändringarna är att nya gården ska byggas i Enare och Tana älvdal samt att utredningsförfarandet i anslutning till att renar tar sig över gränsen görs enklare och smidigare.

Propositionen innehåller ett lagförslag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och om tillämpning av avtalet. Bestämmelserna om underhåll av rengården preciseras och det anges vilken myndighet som ansvarar för genomförandet av avtalet.

Dessutom föreslås det ändringar i renskötslagen. Ändringarna gäller bestämmelserna om gården som ska uppföras vid riksgränsen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

Avtalet träder i kraft trettio dagar efter den dag då den senare parten har meddelat den andra parten att de nationella förfarandena för godkännande av avtalet har slutförts. Lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet samtidigt som avtalet träder i kraft.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	4
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	4
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	5
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	7
DETALJMOTIVERING	8
1 AVTALETS INNEHÅLL OCH FÖRHÅLLANDE TILL LAGSTIFTNINGEN I FINLAND	8
2 LAGFÖRSLAG	16
2.1 Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område och om tillämpning av avtalet.....	16
2.2 Lag om ändring av renskötellagen	17
3 IKRAFTTRÄDANDE	18
4 BEHOVET AV RIKSDAGENS SAMTYCKE SAMT BEHANDLINGSORDNING ..	18
LAGFÖRSLAG	20
1. Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område och om tillämpning av avtalet	20
2. Lag om ändring av renskötellagen.....	21
FÖRDRAGSTEXT	23
BILAGA	35
PARALLELLEXT	35
2. Lag om ändring av renskötellagen.....	35

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

Det rengärdesavtal mellan Finland och Norge som ingicks den 3 juni 1981 trädde i kraft den 19 maj 1983 (FördrS 30/1983). Enligt det avtalet är båda ländernas renägare skyldiga att övervaka sina renar så att de inte kommer in på det andra rikets område. Vidare har man avtalat om att ett gärde uppförs längs merparten av gränsen mellan Finland och Norge. Avtalet innehåller geografiska avsnitt som respektive land ansvarar för när det gäller att uppföra och underhålla gärdet. De avsnitt som länderna ansvarar för är ungefär lika långa. Den för länderna gemensamma rengärdeskommissionen beslutar om gärdets exakta placering och övervakar uppförandet och underhållet av det.

Enligt det tidigare rengärdesavtalet ska länsman så snart som möjligt meddela vederbörande länsman i det andra landet om renar som överskridit riksgränsen. Länsmännen utreder frågan sinsemellan. Vid behov görs en renskiljning. Eventuella skador som renarna orsakat bedöms. Renarnas hemstat är skyldig att ersätta skada som uppstått, olovligt bete och kostnader för återförande av renarna. I det ena landet får inte sådana renmärken registreras som lätt skulle kunna förväxlas med märken som tidigare registrerats i det andra landet. Att skada ett rengärde vid riksgränsen eller lämna en grind i rengärdet öppen är straffbart enligt avtalet.

Samarbetet mellan finska och norska myndigheter vad gäller genomförandet av det tidigare rengärdesavtalet har i och för sig fungerat bra. Med tiden har ändå de behöriga myndigheterna bytts ut och de avtalsenliga förfarandena har föråldrats. Att utreda fall av gränsöverskridning har därför blivit arbetskrävande och besvärligt. De som orsakats skada har blivit tvungna att vänta på ersättning i upp till två år.

Bestämmelserna i det tidigare avtalet gäller i lika grad renar som tar sig över riksgränsen i båda riktningar. På senare tid har renar endast tagit sig över från Norge till Finland. Flest fall har förekommit vintertid i Tana älvdal på avsnittet mellan gamla Karigasniemi och Levajok. Det tidigare avtalet innehåller inte några bestämmelser om rengärden i Enare och Tana älvdal. Finska staten har emellertid byggt ett rengärde på den egna sidan längs hela avsnittet i Enare och Tana älvdal. På den norska sidan har det inte byggts något rengärde längs riksgränsen på detta avsnitt.

Finland har motsvarande rengärdesavtal med Sverige och Ryssland (Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund).

Renskötsellagen (848/1990) är en allmän lag om renskötsel, i vilken bland annat föreskrivs om rengärden. Ett viktigt syfte med lagen är, förutom att reglera rättsförhållandena mellan renägarna, även att reglera förhållandena mellan renägarna och markägarna så att rättigheter som grundar sig på jordägande inte begränsas i onödan (RP 244/1989 rd, s. 4). Eftersom renskötsel som näring enligt gällande lagstiftning är oberoende av ägande- och besittningsrätten till marken, har skydds- och skiljegärden inte enbart uppförts på statens mark utan också på områden som hör till fastigheter som ägs av privatpersoner som inte äger renar.

Nuläget enligt det tidigare rengärdesavtalet är otillfredsstillande. Det händer ofta att renar tar sig över gränsen i Tana älvdal, och att utreda dessa fall är tidskrävande. Markägare som orsakas skador blir tvungna att vänta länge på ersättning. De föråldrade bestämmelserna medför onödigt arbete för myndigheterna.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Målsättningen med propositionen är att godkänna och nationellt sätta i kraft det nya rengärdesavtal mellan Finland och Norge som ingicks den 9 december 2014 i Karasjok och som ersätter det tidigare motsvarande avtalet.

Enligt det nya rengärdesavtalet ska ett gärde uppföras längs merparten av riksgränsen i Enare och Tana älvdal. Syftet med gärdet är att förhindra att renar tar sig in på det andra rikets område. Under de senaste åren har framför allt renar som kommit från den norska sidan orsakat skador på den finska sidan. Skadorna drabbar främst lantbruket och trafiken. Att utreda fall av gränsöverskridning i enlighet med det gamla avtalet är arbetskrävande och besvärligt, varför de som orsakats skada har varit tvungna att vänta länge på skadestånd. I det nya avtalet görs utredningen av gränsöverskridningar enklare och smidigare. Målet är att påskynda ersättningsförfarandet och att effektivisera myndigheternas verksamhet.

Det föreslås att det nya rengärdesavtalet sätts i kraft genom en så kallad blandad ikraftsättandelag. Propositionen omfattar förutom ikraftsättandet av avtalet även materiella bestämmelser. I ikraftsättandelagen görs en precisering i fråga om underhåll av rengärdet och föreskrivs om den myndighet som ansvarar för genomförandet av avtalet. Vidare föreslås en ändring av renskötellagens bestämmelser om gärderna som ska uppföras vid riksgränsen.

Den nyttjanderätt till en fastighet som krävs för ett rengärde ska i första hand grunda sig på ett avtal med markägaren. Uppförandet av ett rengärde ska anses fylla det allmänna behovet, även om syftet med gärdet också är att säkerställa att ägarna och renbeteslagen kan idka renskötsel i praktiken. Det kan även finnas andra syften med ett rengärde.

Rengärdet uppförs på mark som ägs av staten, eventuellt i vissa vattenområden samt på privatägda fastigheter. Om fastighetsägaren inte ger tillstånd för att uppföra ett gärde på den egna marken, kan det bestämmas att nyttjanderätten ska inlösas med hänvisning till det allmänna behovet. I samtliga fall antecknas nyttjanderätten i fastighetsdatasystemet utifrån den förrättningskarta och andra officiella handlingar som upprättas i samband med inlösningsförrättningen. Avsikten är att nyttjanderätt för rengärden ska kunna utnyttjas för olika allmännyttiga ändamål, bland annat säkerställande av att internationella avtal följs och utskiljning av renar som ägs av olika ägare.

3 Propositionens konsekvenser

Norska renar har under senare tid årligen orsakat skador för i genomsnitt cirka 100 000 euro på den finska sidan i Tana älvdal. Flest skador har uppstått i Outakoski, Dalvadas och Nuvvus. Skadorna har drabbat ett antal gårdsbruksenheter; skadorna per gårdsbruk har som mest uppgått till tiotusentals euro. Det är tidskrävande och besvärligt för Finland och Norge att utreda skadorna i enlighet med det tidigare rengärdesavtalet. Markägarna har blivit tvungna att vänta på ersättning i upp till två år.

Enligt det nya avtalet uppför Norge ett gärde från gamla Karigasniemi till Levajok. På detta avsnitt har flest norska renar tagit sig över till den finska sidan. Det nya avtalet kommer sannolikt att minska gränsöverskridningarna och de skador som dessa medför. Förfarandet för att utreda skadorna görs enklare och smidigare, vilket leder till att ersättning kan betalas ut snabbare. Situationen förbättras både för markägarna i Tana älvdal och för de myndigheter som utreder skadorna.

Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet gjorde i december 2012 på uppdrag av jord- och skogsbruksministeriet en bedömning av kostnaderna för att uppföra, grundligt renoвера och under-

hålla ett rengärde mellan Finland och Norge. I bedömningen jämfördes kostnaderna för att uppföra, grundligt renovera och underhålla rengärdet med de genomsnittliga ersättningar som Norge har betalat under de senaste åren till följd av att renar tagit sig över gränsen. Beräknat över en oändlig tidshorisont var nuvärdet på ersättningarna större än nuvärdet på gärdeskostnaderna med en kalkylräntesats på såväl tre, fyra som fem procent. Enligt bedömningen kommer alltså den ekonomiska nyttan av ett gärde att vara större än kostnaderna för gärdet.

Enligt Renbeteslagsföreningens statistik har renoveringen av rengärdet under de senaste åren kostat i genomsnitt cirka 10 000 euro per kilometer. På motsvarande sätt har underhållskostnaderna varit i genomsnitt cirka 1 000 euro per kilometer. Det finns stora skillnader i kostnaderna mellan olika områden, framför allt beroende på terrängförhållandena.

Enligt det nya avtalet förbinder sig Finland att underhålla rengärdet på avsnittet mellan Angeli och gamla Karigasniemi. Finland har redan tidigare uppfört ett rengärde längs hela avsnittet mellan Angeli och Polmak, trots att det tidigare avtalet inte förpliktade till detta. Jämfört med den faktiska situationen innebär därför inte det nya avtalet att Finland behöver underhålla en större mängd rengärden. Det nya avtalet kan emellertid innebära att man blir tvungen att flytta eller reparera gärdet på avsnittet mellan Angeli och gamla Karigasniemi, vilket kan medföra kostnader under de närmaste åren. Kostnadernas omfattning kommer att klarna när rengärdeskommissionen har fastställt gärdets exakta placering. Om man skulle bli tvungen att uppföra ett helt nytt gärde mellan Angeli och gamla Karigasniemi skulle kostnaderna vara i storleksordningen 600 000 euro.

Rengärdet får miljökonsekvenser, som Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet på uppdrag av jord- och skogsbruksministeriet gjorde en bedömning av i juni 2012. Gärdet påverkar förutom renarnas även andra stora djurs, såsom älgarnas, rörlighet. Detta är av betydelse för trafiksäkerheten. I Tana älvdal löper vägen längs älven, och stora djur som tar sig över älven utgör en fara för trafiksäkerheten. Det rengärde som byggs på norska sidan mellan gamla Karigasniemi och Levajok förbättrar trafiksäkerheten på finska sidan längs detta avsnitt. Rengärdet får också negativa miljökonsekvenser: ripor fastnar i gärdets nät och dör. För att människor ska kunna röra sig i naturen bör man bygga tillräckligt många ställen där man kan ta sig förbi gärdet. Arktiska centret vid Lapplands universitet, Forststyrelsen och Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet har genomfört ett samprojekt ”Poroaitojen riistaturvallisuus”. Det finns allt skäl att använda projektets resultat när man planerar och bygger rengärden.

Hela gränsområdet hör till samernas hembygdsområde. Renskötsel är en traditionell näring för samerna och en del av kulturen. Enligt 17 § 3 mom. i grundlagen har samerna såsom urfolk rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Rengärdesavtalet minskar antalet norska renar som tar sig över till den finska sidan. Rensköterna behöver inte lägga ner lika mycket tid och möda på fall där renar tar sig över gränsen. Avtalet har främst positiv inverkan på den renskötsel som samerna idkar. Båda könen drar nytta av avtalet, eftersom det i den samiska kulturen inte finns lika stora könsskillnader vid utövandet av traditionella näringar som i majoritetsbefolkningens kultur.

4 Beredningen av propositionen

Finlands jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila och Norges lantbruks- och matminister Lars Peder Brekk enades i november 2010 om att förhandlingar om att förnya rengärdesavtalet mellan de båda länderna skulle inledas så snart som möjligt. Den 24 mars 2011 tillsatte statsrådet en delegation med uppgift att förhandla om rengärdesavtalet med Norge. I delegationen ingick representanter för jord- och skogsbruksministeriet, inrikesministeriet, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Renbeteslagsföreningen.

RP 143/2016 rd

Förhandlingarna med Norge om att förnya avtalet fördes 2011–2014. Renbeteslagsföreningen ordnade i april 2012 i Ivalo ett samråds- och diskussionsmöte om förnyelsen av rengärdesavtalet för renbeteslagen i gränsområdet. Jord- och skogsbruksministeriet ordnade i juni 2014 i Rovaniemi samråds- och diskussionsmöten för Sametinget och renbeteslagen i gränsområdet. Under mötena redogjorde man för hur förhandlingarna förlöpt och för det preliminära förhandlingsresultatet. De synpunkter som framkom under mötena diskuterades med Norges delegation och föreslagna ändringar gjordes i avtalet. Den slutliga avtalstexten paraferades i Honningsvåg den 25 september 2014.

Den 3 oktober 2014 sände jord- och skogsbruksministeriet avtalstexten på remiss till justitieministeriet, inrikesministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet och miljöministeriet samt till Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Lapplands förbund, Forststyrelsen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter, Renbeteslagsföreningen, Sametinget, Finlands viltcentral, renbeteslagen i gränsområdet och ministeriets olika avdelningar.

I remissyttrandena framfördes frågor att beakta i propositionen om ikraftsättande av lagen. Finansministeriet lyfte fram kostnaderna för rengärderna och budgeteringen av dem. Utgifterna för att uppföra och underhålla det nya gärdet finansieras inom den fastställda ramen genom att verksamheten effektiviseras.

De aktörer som ansvarar för miljöskyddet var bekymrade över de skador som renarna orsakar i naturskyddsområden. Sametinget framförde flera kritiska kommentarer som gällde förhandlingsresultatet och det faktum att Sametinget inte hade varit representerat i förhandlingsdelegationen. Under förhandlingarna hade man försökt få igenom Sametingets förslag om att uppföra ett gärde längs hela gränsavsnittet, men norska staten var inte villig att uppföra ett gärde på avsnittet mellan Levajok och Polmak.

Republikens president beviljade fullmakt att underteckna avtalet den 28 november 2014. Finlands jord- och skogsbruksminister Petteri Orpo och Norges lantbruks- och matminister Sylvi Listhaug undertecknade avtalet i Karasjok den 9 december 2014.

Efter att avtalet hade undertecknats beredde jord- och skogsbruksministeriet utkastet till regeringens proposition. Utkastet diskuterades med Sametinget den 7 januari 2016. Den 29 januari 2016 bad jord- och skogsbruksministeriet remissyttranden om utkastet till regeringspropositionen av justitieministeriet, inrikesministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, Enontekis kommun, Enare kommun, Utsjoki kommun, regionförvaltningsverket i Lappland, Lapplands förbund, Forststyrelsen, MTK, Renbeteslagens förbund, Kaldoaivi renbeteslag, Paistunturi renbeteslag, Sallivaara renbeteslag, Vätsäri renbeteslag, Sametinget, Finlands naturskyddsförbund och jord- och skogsbruksministeriets avdelningar. Enligt remissyttrandena är förnyandet av det gamla avtalet om rengärden i allmänhet motiverat.

Det har gjorts vissa ändringar på grund av remissyttrandena. Lagförslagets förhållande till budgetpropositionen har gjorts klarare. Det föreslås att för moment 30.40.40 (Vissa ersättningar inom naturresursekonomin) ges ett nytt användningsändamål, dvs. betalning av ersättning enligt rengärdesavtalet mellan Finland och Norge. I lagförslagets motiveringar gjordes ett tillägg enligt vilket även hävandet av ett gammalt avtal kräver riksdagens godkännande. Bestämmelserna om straff preciserades.

I vissa yttranden ansågs det viktigt att gärdet är säkert i naturskyddsmässigt känsliga områden. Gärdets övre kant ska märkas så tryggt som möjligt när man tänker på vilda djur. Rengärdens negativa effekter för vilt måste minimeras och gärdens planeras tillsammans med områdets viltvårdsföreningar och trafikmyndigheter. Konsekvenserna av rengärden för fauna och flora

RP 143/2016 rd

ska följas upp. Enligt vissa remissinstanser kräver uppförandet och underhållet av ett rengärde enligt det nya avtalet extra anslag. Vidare ansågs det viktigt att skadorna ersätts snabbt och fullt ut.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den. Anslag i moment 30.40.40 (Vissa ersättningar inom naturresursekonomin) kunde användas för betalning av ersättning enligt rengärdesavtalet mellan Finland och Norge.

DETALJMOTIVERING

1 Avtalets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1. I artikeln föreskrivs om skyldigheten att övervaka renar. Båda avtalsstaternas renägare är skyldiga att övervaka sina renar så att de inte kan ta sig över riksgränsen. Riksgränsen utgör samtidigt alltid även renbeteslagets gräns. Enligt 7 § i renskötellagen är renbeteslaget skyldigt att se till att de renar som tillhör renbeteslaget hålls inom dess område. I 6 kap. i lagen föreskrivs om skyldigheten att förebygga skador som orsakas av renarna och om ersättning av skador. Enligt 32 § i lagen är ett renbeteslag skyldigt att vid behov uppföra ett gärde för att skydda odlingar mot renar. Utanför samernas hembygdsområde gäller skyldigheten att uppföra gården vid behov även trädgårdar och fasta bostäders gårdar. Av synnerligen vägande skäl är renbeteslaget även skyldigt att uppföra ett gärde för att skydda privatägda plantbestånd.

Enligt moment 2 har gårderna längs riksgränsen uppförts för att underlätta renägarnas övervakningskyldighet. Avtalet minskar inte på något sätt den skyldighet att se till att renarna hålls inom renbeteslagets område som föreskrivs i renskötellagen. Bestämmelserna i 6 kap. i renskötellagen om förebyggande och ersättning av skador som orsakas av renar gäller inte skador som finska renar har orsakat på det norska rikets område. I avtalet föreskrivs därför om finska renägars skyldighet att ersätta skador som uppkommit på den norska sidan samt om norska renägars skyldighet att ersätta skador som uppkommit på den finska sidan.

Artikel 2. Enligt gällande rengärdesavtal mellan Finland och Norge finns det rengärden längs gränsen mellan Finland och Norge, med undantag av Tana och Enare älvdal mellan Angeli och riksröse 343 i närheten av Polmak. Enligt det nya avtalet uppförs ett gärde även längs merparten av detta avsnitt. Mellan Angeli och gamla Karigasniemi uppförs gärdet på den finska sidan. Gärdet går över Enare älv vid Julláguoika i gamla Karigasniemi. Från gamla Karigasniemi till Levajok uppförs gärdet på den norska sidan. Inte heller enligt det nya avtalet uppförs något gärde på avsnittet mellan Levajok och riksröse 343. Mellan Angeli och gamla Karigasniemi uppförs gärdet så nära gränsen som terrängförhållandena tillåter. Med terrängförhållanden avses förutom naturformationer även nuvarande och eventuella nya byggnader, odlingar och områden som har ett särskilt användningsändamål. Mellan Karasjok och Levajok uppförs gärdet på västra sidan av riksvägen (E6).

Enligt moment 4 uppförs gärdet i regel på mindre än två kilometers avstånd från riksgränsen. Bestämmelsen motsvarar gällande bestämmelser. Det gärde som uppförts i enlighet med det tidigare avtalet är placerat mer än två kilometer från gränsen i Halde fjäll-området på grund av de stora höjdskillnaderna i terrängen. Den finsk-norska rengärdeskommissionen fastställer gärdets exakta placering. Om gärdet enligt det nya avtalet på något avsnitt ska uppföras mer än två kilometer från gränsen ska rengärdeskommissionens beslut godkännas genom notväxling mellan länderna. Principen är att ungefär lika mycket av renarnas betesområde ska finnas mellan riksgränsen och rengärdet i de båda länderna. Enligt de kartläggningar som gjorts har denna princip följts under det tidigare avtalets giltighetstid.

Artikel 3. Förutom i Tana och Enare älvdal anses gärdeslinjen utgöra den avgörande linjen i ärenden i anslutning till avtalet. I Tana och Enare älvdal är däremot riksgränsen den avgörande linjen även på avsnittet mellan Angeli och Levajok, där ett gärde uppförs. I praktiken innebär bestämmelsen att en gränsöverskridning anses ha ägt rum när renarna tar sig förbi gärdet på andra platser än i Tana och Enare älvdal, även om renarna fortfarande befinner sig inom samma rikes område. På motsvarande sätt har ett återförande ägt rum när renarna förts tillbaka till rätt sida av gärdet. Till exempel räknas tiden för gränsöverskridningen enligt den tid när renarna befinner sig på fel sida av gärdet. Tiden för gränsöverskridningen påverkar bland annat betalningen för olovligt bete.

Artikel 4. I artikeln fastställs ungefär lika långa avsnitt för båda avtalsstaterna på vilka respektive land ansvarar för att uppföra och underhålla gärdet. De områden som länderna ansvarar för förblir desamma som i det tidigare avtalet, förutom i Tana och Enare älvadal. Även i fråga om de nya gärderna som där uppförs fördelas ansvaret jämnt mellan de båda länderna. Finland ansvarar för avsnittet mellan Angeli och gamla Karigasniemi medan Norge ansvarar för avsnittet mellan gamla Karigasniemi och Levajok. Underhållsansvaret omfattar regelbunden kontroll av gärdet och reparation av fel som upptäcks. Gärdets livslängd har på den finska sidan uppskattats till i genomsnitt tjugo år.

Enligt moment 4 ska rengärdeskommissionen se till att det finns aktuella och pålitliga uppgifter om gärdernas placering. Rengärdeskommissionen kan i praktiken låta en annan aktör, såsom Renbeteslagsföreningen, fastställa och registrera dessa uppgifter.

Enligt moment 5 har en avtalsstat rätt att på egen bekostnad höja eller förstärka gärdet enligt behov. Naturförhållandena längs gränsen mellan Finland och Norge varierar stort, varför det på olika avsnitt behövs olika typer av gärdeslösningar för att hindra renarna från att ta sig in i det andra riket. Gärdets hållbarhet får dock inte försämrats. Därtill har båda avtalsstaterna rätt att uppföra även andra gärderna för att hindra renarna från att ta sig över gränsen. I praktiken har ett gärde redan under det tidigare avtalet uppförts på den finska sidan längs hela avsnittet från Angeli till riksröse 343. Den nya avtalet förpliktar Finland att uppföra och underhålla ett gärde på avsnittet mellan Angeli och gamla Karigasniemi. Det är ändamålsenligt att fortsätta att hålla det befintliga gärdet mellan gamla Karigasniemi och riksröse 343 i skick.

Artikel 5. Den finsk-norska rengärdeskommissionen övervakar uppförandet och underhållet av gärdet. Kommissionen har sex medlemmar, tre från vardera landet. Ordförandeskapet roterar: udda år är en finländsk medlem ordförande och jämna år en norsk medlem. Medlemmarnas mandatperiod är fyra år i taget. Respektive land ansvarar för kostnaderna för de medlemmar som landet utsett. Bestämmelserna motsvarar i huvuddrag rådande praxis. Antalet medlemmar i kommissionen stiger från fyra till sex för att säkerställa sakkunskapen inom olika områden. Viktiga sakkunskaper har renbeteslagen i gränsområdet, polisen och de offentliga organisationer som sköter renhushållningsfrågor.

Rengärdeskommissionen fastställer en arbetsbeskrivning för uppförandet och underhållet av gärdet. I arbetsbeskrivningen ska beaktas gärdets potentiella effekter när det gäller älgarnas rutter samt trafiksäkerheten. Målet ska vara att gärdet så lite som möjligt stör vilda djur och områdets vägtrafik.

Ett tillräckligt antal personer med uppgift att underhålla gärdet ska utses. Under det tidigare avtalet har Renbeteslagsföreningen ansvarat för underhållet av gärdet. Denna praxis har fungerat bra. De som underhåller gärdet rapporterar om sitt arbete och om fel som de upptäcker till rengärdeskommissionen.

Enligt moment 5 ska rengärdeskommissionen att se till att gärdet på avsnittet mellan Angeli och gamla Karigasniemi uppförs så nära riksgränsen som terrängförhållandena tillåter. Även på övriga avsnitt avgör rengärdeskommissionen frågor som gäller gärdets placering och konstruktion. Kommissionens beslut ska finnas i skriftlig form och utan dröjsmål översändas till den behöriga myndigheten i båda länderna. Kommissionen kan endast fatta enhälliga beslut. Kommissionens beslut anses vara enhälligt när de medlemmar som närvarar vid ett möte som sammankallats på behörigt sätt är eniga.

Artikel 6. Enligt avtalet ska uppförandet av nya gärderna mellan Angeli och Levajok i båda länderna inledas året efter det år då avtalet träder i kraft och slutföras inom fem år från ikraftträdandet. En tillsynsperson kan utses som övervakar uppförandet och underhållet samt an-

RP 143/2016 rd

vändningen av gårderna. Tillsynspersonen ska skriftligen rapportera till rengärdeskommissionen om sina observationer. På finska sidan har Renbeteslagsföreningens arbetsledare för rengärdet i praktiken fungerat som tillsynsperson.

Enligt moment 3 kan tillsynspersonen av särskilda skäl ges tillstånd att använda det andra rikets område för inspektions- och underhållsuppgifter. Detta händer relativt sällan eftersom gärdet normalt är beläget i det land som ansvarar för underhållet på det aktuella avsnittet. Undantagsvis kan det dock bli nödvändigt att exempelvis transportera gärdesmaterial via det andra rikets område. Det är lämpligt att de båda ländernas myndigheter avtalar om användning av det andra rikets område. I tillståndet ska användningen av det andra rikets område specificeras.

Artikel 7. När renar har tagit sig över gränsen ska detta så snart som möjligt meddelas renarnas hemland. Enligt etablerad praxis lämnas och tas meddelandena emot av polismyndigheterna i de båda länderna. Till exempel längs Tana älv löper landsvägen på båda sidor av älven, och polisen får ofta snabbt information av trafikanterna om renar som tagit sig över gränsen. Även av markägare och renbeteslag får polisen information om gränsöverskridningar.

Av meddelandet till det andra landets behöriga myndighet ska framgå platsen för gränsöverskridningen och antal renar, om man känner till detta. Meddelandet ska innehålla uppgifter om tid och plats för återförandet av renarna. Om renskiljning behövs ska även tid och plats för denna meddelas det andra landets behöriga myndighet. Meddelandet ska i första hand skickas per e-post.

Om renarna har orsakat sådan skada som ska ersättas enligt avtalet ska detta anges i meddelandet. I sådana fall ska tid och plats för undersökningen av skadan meddelas så snart som möjligt. Om möjligt ska meddelandet även innehålla en redogörelse för skadegörelsens tid och plats, skadans art och omfattning samt den ekonomiska förlust för vilken ersättning krävs. Uppgifter som bidrar till att fastställa ägaren till de renar som orsakat skada samt uppgifter om eventuella vittnen och bevis ska också anges. Meningen är att den utredning som gränsöverskridningen ger upphov till ska kunna göras snabbt och effektivt genom ett gott samarbete mellan myndigheterna i de båda länderna.

Artikel 8. Om ett betydande antal renar tar sig över gränsen, om gränsöverskridningen pågår en längre tid eller om renar från de båda länderna sammanblandats, ska den behöriga myndigheten i det land där renarna befinner sig vidta åtgärder för att så snabbt som möjligt återföra renarna till deras hemland. För att antalet renar ska anses vara betydande ska det vanligen vara fråga om flera hundra renar, och med en längre tid avses flera veckor. Vid en bedömning av huruvida antalet renar och tiden för gränsöverskridningen är obetydlig ska dock de rådande förhållandena tas i beaktande. Till exempel orsakar ett visst antal renar under en bestämd tid i genomsnitt mindre skador i ett ödemarksområde än i bebodda områden längs en älvdal. Förutom platsen kan även årstiden och andra förhållanden vara av betydelse.

Obetydliga gränsöverskridningar kan enligt moment 2 i artikeln redas ut av renskötarna i de båda länderna. Renskötarna ska meddela den behöriga myndigheten i sitt hemland om detta. Meddelandet ska innehålla uppgifter om tid och plats för gränsöverskridningen och om återförandet av renarna till deras hemland utifrån ett ömsesidigt avtal mellan renägarna. I detta fall utbyts inte sådana meddelanden mellan länderna som avses i artikel 7. Vid obetydliga gränsöverskridningar tillämpas inte avtalets bestämmelser om olovligt bete eller om ersättningar för övriga kostnader. Däremot ska de skador som uppkommit ersättas även vid obetydliga gränsöverskridningar.

Artikel 9. Om renarna vid obetydlig gränsöverskridning inte har drivits tillbaka till sitt hemland inom skälig tid ska den behöriga myndigheten i renarnas hemland tillsammans med renägarna och eventuella andra myndigheter vidta åtgärder så att renarna omedelbart avhämtas. Andra myndigheter kan exempelvis vara den myndighet som handhar renhushållningsuppgifter. Vid avgörande av vad som är en skälig tid inom vilken renarna ska drivas tillbaka till sitt hemland, kan man i tillämpliga delar använda samma kriterier som vid avgörande av om en gränsöverskridning är obetydlig enligt artikel 8. En eventuell tidsplan för återförande av renar som ländernas renskötare har enats om ska också beaktas. Om återförandet av renar dröjer vid en gränsöverskridning som ursprungligen bedömts vara obetydlig kan det leda till att gränsöverskridningen blir betydande. Då ska även bestämmelserna om olovligt bete och om ersättning för andra kostnader tillämpas.

Om finska och norska renar har sammanblandats ska utskiljning äga rum. Enligt moment 2 ska renarna då avhämtas vid den tidpunkt som utsatts för utskiljningen. Tid och plats för utskiljningen bestäms av den behöriga myndigheten i det land där renarna finns.

Artikel 10. Den behöriga myndigheten på den ort där utskiljningen äger rum ska tillsammans med renägarna och eventuella andra myndigheter se till att utskiljningen kan äga rum på utsatt tid. Även ägaren till de renar med vilka de främmande renarna är sammanblandade är skyldig att själv eller genom ställföreträdare bistå vid utskiljningen. Protokoll ska föras vid utskiljningen på samma sätt som vid andra renskiljningar. I protokollet ska bland annat antecknas antalet främmande renar och om möjligt alla renars märken. Om det finns omärkta renar ska även deras antal antecknas i protokollet.

Ett utdrag ur det protokoll som förts vid utskiljningen ska så snart som möjligt skickas till den behöriga myndigheten i renarnas hemland. Utdraget ur protokollet skickas på det språk som protokollet är skrivet på, om inte annat har avtalats mellan de båda ländernas behöriga myndigheter.

De främmande renarnas ägare ska i princip själva eller genom ställföreträdare närvara vid utskiljningen. De är skyldiga att bekräfta mottagandet av renarna skriftligt. En kopia av bekräftelsen skickas tillsammans med protokollsutdraget till den behöriga myndigheten i renarnas hemland. Den behöriga myndigheten på den ort där utskiljningen har ägt rum ansvarar för att handlingarna skickas.

Artikel 11. Ägaren till de renar som tagit sig över gränsen har sju dygn på sig att föra tillbaka sina renar innan betalning för olovligt bete krävs. Fristen räknas från det att den behöriga myndigheten har skickat ett meddelande om gränsöverskridningen till den behöriga myndigheten i renarnas hemland. I regel innebär detta den avsändningstidpunkt som sparats i avsändarens e-postsystem. Renarna anses ha förts tillbaka när den sista renen passerar gärdelinjen eller riksgränsen på avsnittet mellan Angeli och riksröse 343.

Om renarna inte har förts tillbaka till sitt hemland inom den frist som anges i moment 1 kan ersättning krävas för olovligt bete. Kravet kan framföras av den behöriga myndigheten i det land som renarna har kommit till. Betalningens storlek är högst fem procent av värdet av det beräknade antalet renar. Djurens värde fastställs utifrån den senast tillgängliga statistiken i det land där det olovliga betet har ägt rum.

Om renar påträffas i det främmande landet när tio dagar har gått från det att den frist som avses i moment 1 började, ska fallet behandlas som en ny gränsöverskridning. Ett nytt ersättningskrav för olovligt bete kan då framföras enligt moment 2. I regel anses alltså en ny gränsöverskridning ha ägt rum elva dygn efter det att meddelandet om gränsöverskridning skicka-

RP 143/2016 rd

des, om renarna fortfarande befinner sig i det främmande landet. Om en utskiljning har ägt rum räknas fristen dock från den dag som fastslagits för utskiljningen.

Betalningen för olovligt bete avkrävs av det berörda renbeteslaget.

Artikel 12. Utöver olovligt bete ska full ersättning betalas även för skada på jordbruksmark och lavtäckan som orsakats av renar som hör hemma i det andra riket. Till exempel orsakar renarna skördeföruster på husdjurens betesmarker. I vissa fall kan renarna orsaka åkermarken så mycket skada att betesmarken måste anläggas på nytt. I Tana älvdal har skadorna under de senaste åren uppgått till så mycket som tiotusentals euro per gårdsbruk.

Lavtäckena är särskilt viktiga för att renarna ska få föda under vintern. Lavtäckena har under de senaste årtiondena minskat i omfattning och blivit mindre täckande. Renar som hör hemma i det andra riket kan skada lavtäckena, till exempel genom att äta laven.

Renar kan även orsaka skador på annat än jordbruksmarker och lavtäckan. Skador på skogsbruksmarker ersätts inte. Endast skador på jordbruksmarker och lavtäckan ersätts.

Den som kräver ersättning ska påvisa skadan och dess omfattning i det krav som framställs. Med skadans omfattning avses det skadade områdets areal. Vanligen är det fråga om en fysisk person. Ett ersättningskrav kan inte framställas av en myndighet. Till exempel ett renbeteslag kan söka ersättning för förlorade lavtäckan.

Den myndighet som har meddelat det andra landet om en gränsöverskridning i enlighet med artikel 7 ska se till att den eventuella skadan undersöks så snart som möjligt. Myndigheten ska bevisligen skicka information om tid och plats för skadeinspektionen till den behöriga myndigheten i det andra landet. Till exempel anses ett e-postmeddelande ha skickats bevisligen. Myndigheten i det andra landet ska ges möjlighet att närvara vid skadeinspektionen. Den behöriga myndigheten i det andra landet ska i tillräckligt god tid få information om tid och plats för skadeinspektionen, så att den ges möjlighet att delta. Myndigheten är inte skyldig att till exempel ordna med tolkning för det andra landets myndighet i samband med inspektionen.

Vid skadeinspektionen utreds om en sådan skada som avses i moment 1 har uppkommit. Om även det egna landets renar har bidragit till skadan ska detta beaktas. Om det är uppenbart att de renar som tagit sig över gränsen inte har orsakat någon skada förkastas ersättningskravet. Den som kräver ersättning har bevisbördan.

Den behöriga myndigheten fastställer storleken på den skada som uppkommit. Myndigheten för protokoll över utförandet av ersättningsbedömningen. Protokollet ska innehålla en noggrann beskrivning av skadans art och storlek samt en kostnadskalkyl. Bedömningen görs utifrån den senast tillgängliga statistiken i det land där skadan uppkommit.

Artikel 13. En gränsöverskridning orsakar också kostnader till följd av tjänstemäns, vittnens och bemyndigade personers resor samt insamling, räkning, utdrivning, övervakning, utfodring och utskiljning av renar. Bemyndigade personer kan vid behov betalas i förskott. För den behöriga myndigheten uppstår kostnader när meddelanden skickas till det andra landets behöriga myndighet. Dessa och andra eventuella kostnader som uppkommer till följd av gränsöverskridningen ersätts. Ersättningsens storlek fastställs av den behöriga myndigheten i det rike som kräver ersättning. Den arbetsersättning som betalas till renskötare beräknas utifrån den dagsersättning för renskötselarbeten som fastställts av renbeteslaget. Ersättningskrav för övriga kostnader kan framställas både av den berörda parten och av en myndighet.

Artikel 14. Betalning för olovligt bete enligt artikel 11 grundar sig på det gängse medelpris på slaktrenar som renägarna får i det rike som renarna har tagit sig in i. Vid beräkningen används det gängse medelpriset på slaktrenar för hela renskötselområdet utifrån den senast tillgängliga statistiken.

Artikel 15. Den behöriga myndigheten i det land som ska betala ersättning fastställer det slutliga ersättningsbeloppet senast tre månader efter att protokollet över ersättningsbedömningen har mottagits. Tidpunkt för mottagandet anses i regel vara den tidpunkt för mottagande som sparats i myndighetens e-postsystem. Ersättningar betalas av det land där renarna hör hemma och tas emot av det andra landet.

Vid utgången av varje halvår skickar de båda ländernas behöriga myndigheter ett meddelande till varandra om de ersättningsbelopp som krävs och gör sinsemellan upp om betalningen. Meningen är att myndigheterna ska komma överens om ett flexibelt och fungerande förfarande för detta.

Enligt moment 3 kan en renägare bli skyldig att helt eller delvis ersätta staten för det belopp som betalats till det andra landet, om renägaren uppsåtligt eller genom vårdslöshet har orsakat renarnas gränsöverskridning. Renägaren kan till exempel bli ersättningskyldig om övervakningsskyldigheten har försummats. Den behöriga myndigheten beslutar om ersättningskyldigheten och om ersättningsens storlek.

Staten betalar ersättning till det andra landet inom ett år från det att ersättningskravet har godkänts med stöd av artikel 15. Fristen för att utreda ärendet är sex månader från det att ersättningskravet mottogs. Om ländernas behöriga myndigheter inte kan nå enighet inom den utsatta tiden hänskjuts ärendet till en skiljenämnd som är gemensam för de båda länderna.

Artikel 16. Den behöriga myndigheten för bok över gränsöverskridningarna. Bokföringen sker i regel på elektronisk väg.

I bokföringen ska för det första införas en ordagrann återgivning av det meddelande som skickats till det andra landets myndighet i enlighet med artikel 7. Uppgifter om på vilket sätt och vid vilken tidpunkt meddelandet har skickats ska registreras. Även uppgifter om vem som har lämnat meddelandet och dennas kontaktuppgifter ska registreras.

För det andra ska ett meddelande om gränsöverskridning som det andra landets myndighet har skickat införas, och meddelandets innehåll ska anges noggrant. Även här ska sättet och tidpunkten för mottagandet av meddelandet registreras liksom uppgifter om vem som lämnat meddelandet och dennas kontaktuppgifter.

För det tredje ska bokföringen innehålla en redovisning av de åtgärder som har vidtagits med anledning av ett meddelande om gränsöverskridning som har skickats av det andra landet.

För det fjärde ska de kostnader och ersättningar som helt eller delvis kan återkrävas av det andra landet specificeras i bokföringen. Varje belopp ska även motiveras.

Artikel 17. Ett utdrag ur protokollet över bedömningen av ersättning för de skador som det andra landets renar har orsakat ska skickas till den behöriga myndigheten i respektive land snarast möjligt efter det att kostnadsbedömningen har gjorts. På motsvarande sätt skickas halvårsvis en förteckning över de fall som nämns i artikel 16. Protokollsutdrag skickas på det språk som protokollet är skrivet på.

Artikel 18. Den behöriga myndigheten kan bemyndiga en eller flera personer att utföra uppgifter som hör till myndigheten. Den person som bemyndigas ska vara myndig och kapabel att utföra de uppgifter som han eller hon tilldelas. Detta förutsätter normalt kunskaper om renhushållning och kännedom om de lokala förhållandena. Den person som bemyndigas får inte vara jävig i förhållande till någon av de berörda parterna. Bemyndigandet ska göras skriftligen. Den bemyndigade personens namn och adress ska utan dröjsmål skickas till de berörda parterna. Den polismyndighet som ansvarar för området handhar bemyndigandet.

Artikel 19. Rengärdeskommissionen bestämmer vilka flyttningsleder inom det andra rikets område som renägarna får använda under sina flyttningsfärder. I praktiken används flyttningsleder främst på det område som hör till renbeteslaget Käsivarren paliskunta. Under flyttningsfärden får renarna inte beta inom det andra rikets område, och flyttningsfärden får inte avbrytas. Rengärdeskommissionen ska på förhand meddela ett renbeteslag om användningen av flyttningsleder inom dess område.

Avtalet tillämpas inte på slaktrenar som lovligen förs in i landet under adekvat övervakning. I praktiken är det numera ovanligt att renar förs in i ett annat land för att slaktas.

Artikel 20. Vid utförandet av uppgifter som förutsätts i detta avtal får terrängfordon användas även inom det andra rikets område i den utsträckning som rikets lagstiftning tillåter användning av terrängfordon. På fordonet och dess förare tillämpas bestämmelserna i det land där fordonet används. Enligt 4 § i terrängtrafiklagen (1710/1995) är det förbjudet att färdas i terräng utan markägarens tillstånd. Vid arbete i anslutning till renskötsel är det dock tillåtet att färdas utan markägarens tillstånd inom renskötselområdet och i dess omedelbara närhet så länge marken är snötäckt. Vid andra tidpunkter är det endast tillåtet att färdas där i samband med arbete som är nödvändigt för renskötseln, och för detta krävs ett intyg av renbeteslagets renvärd. De uppgifter som förutsätts i detta avtal anses vara arbete som är nödvändigt för renskötseln.

Detta avtal minskar inte på något sätt skyldigheten för terrängfordonets förare att följa bestämmelserna om terrängtrafik i det aktuella landet.

Artikel 21. Renmärkesregistrets registerförare i respektive land ska skicka varandra uppdaterad information om renmärken som registreras i gränsområdet. I Finland anses gränsområdet utgöras av de renbeteslags områden som gränsar till riksgränsen. Förteckningen ska vara översatt till det mottagande landets språk. Enligt 23 § i renskötsellagen upprätthålls renmärkesregistret av Renbeteslagsföreningen.

I det ena landet får inte sådana renmärken registreras som lätt skulle kunna förväxlas med märken som tidigare registrerats i det andra landet. Renmärkesregisterföraren ska kontrollera detta med stöd av de meddelanden om renmärken som registerföraren mottagit från det andra landet i enlighet med moment 1.

Registerföraren ska skicka ansökningar om nya renmärken inom gränsområdet till registerföraren i det andra landet innan märkena registreras. Det andra landets registerförare ska utan dröjsmål meddela om det finns något att invända mot registreringen.

Artikel 22. Rengärdeskommissionen administrerar förutom det rengärde som uppförs längs riksgränsen även gården i direkt anslutning till detta gärde. Rengärdeskommissionen kan besluta om uppförande av ett skiljegärde om detta är nödvändigt för att uppfylla syftet med avtalet. I detta fall är avtalsstaten skyldig att uppföra och underhålla skiljegärdet. På skiljegården tillämpas bestämmelserna om det gärde som avses i detta avtal.

RP 143/2016 rd

Renbeteslag, markägare och andra berörda parter kan ha ett motiverat behov av att ansluta ett annat gärde till avtalsgärdet. Detta förutsätter tillstånd av rengärdeskommissionen. På ett sådant gärde tillämpas inte bestämmelserna om avtalsgärdet.

Artikel 23. Bestämmelser om de straffpåföljder som avtalet förutsätter finns bl.a. i strafflagen (39/1889). Att skada avtalsgärdet eller skiljegärdet kan vara straffbart till exempel som skadegörelsebrott enligt 35 kap. 1 – 3 § i strafflagen. Gärdets grind ska i princip betraktas som en fast anordning enligt 28 kap. 7 § 1 mom. i strafflagen, varför straffbestämmelserna om olovligt brukande (strafflagens 28 kap. 7 – 9 §) kan tillämpas. För lindrig skadegörelse och lindrigt olovligt brukande döms till böter. På gärningar som företagits av oaktsamhet kan på vissa förutsättningar som framgår av den rekvisitsenliga följden i vissa fall tillämpas till exempel bestämmelsen om terrängtrafikförseelse i 25 § 2 punkten i terrängtrafiklagen eller bestämmelsen om allmänfarliga brott i 34 kap. 7 § i strafflagen.

Avtalsgärdet och skiljegärdet i omedelbar anslutning till detta är statens egendom. Den som uppsåtligt eller av vårdslöshet skadar ett gärde är skyldig att ersätta staten för de kostnader som utredningen av fallet och reparationen av gärdet medför. Om skador på gärdet eller en öppen grind har lett till att renar har kunnat ta sig över till det andra rikets område kan gärningsmannen även bli ansvarig för de kostnader som avses i artiklarna 12 och 13. I detta fall delas ersättningsansvaret mellan gärningsmannen och renägaren enligt artikel 15 moment 3 med beaktande av i vilken grad vardera parten genom sitt agerande har bidragit till att skadan uppstått. Skadeståndskravet kan även framställas separat från den straffprocess som avses i moment 1.

Artikel 24. Meningsskiljaktigheter rörande tolkningen och tillämpningen av det tidigare rengärdesavtalet har alltid kunnat lösas genom diskussioner och förhandlingar mellan de båda parterna. Detta är också målet vid genomförandet av det nya avtalet. Om det inte lyckas kan en avtalsstat hänskjuta en tvist till en skiljenämnd med tre medlemmar för slutligt avgörande. Vartdera landet utser en medlem i skiljenämnden. Det ministerium som handhar renhushållningsfrågor beslutar om utnämningen. Länderna utser tillsammans en ordförande, som inte får vara finsk eller norsk medborgare. Om Finland och Norge inte kan enas om en ordförande ombeds Sveriges regering att utse ordföranden.

Skiljenämndens ordförande börjar med att inhämta utlåtanden om ärendet från de båda länderna. Därefter bestämmer skiljenämnden formerna för ärendets behandling samt tid och ort för sammanträden. Den bestämmer även sitt eget arvode samt fördelningen mellan länderna av de kostnader som behandlingen av tvisten föranlett. I regel fördelas kostnaderna jämnt mellan de båda länderna.

Artikel 25. Båda länderna föreskriver i sin nationella lagstiftning om de myndigheter som ansvarar för genomförandet av avtalet. Finland har för avsikt att reglera detta i lagen om sättande i kraft av avtalet. För att göra genomförandet smidigare koncentreras uppgifterna till en myndighet.

Det andra landet informeras om de behöriga myndigheterna. Finland har för avsikt att informera Norge om den behöriga myndigheten samtidigt som man meddelar att de nationella förfarandena för ikraftsättande av avtalet har vidtagits.

Artikel 26. Avtalet är i kraft i 30 år från ikraftträdandedatumet. En avtalsstat kan säga upp avtalet senast fem år innan denna period löper ut. I annat fall fortsätter avtalet att gälla i tio år åt gången. En avtalsstat kan säga upp avtalet senast två år före innevarande tioårsperiod löper ut.

Genom notväxling mellan avtalsstaterna kan man komma överens om att omförhandla avtalet. Det är fråga om ett långvarigt avtal, vars bestämmelser med tiden kommer att behöva ändras i och med att förhållandena förändras. Avsikten är att man vid behov ska kunna enas om att förnya bestämmelserna genom ett förfarande som är enklare än att ingå ett helt nytt avtal.

Artikel 27. Detta avtal träder i kraft trettio dagar efter den dag då parterna genom notväxling har meddelat varandra att de nationella författningsenliga förfaranden som ikraftträdandet förutsätter har vidtagits. Målet är att avtalet ska träda i kraft i början av 2017.

När det nya avtalet träder i kraft upphävs det tidigare motsvarande avtalet, som ingicks den 3 juni 1981.

Finlands och Norges ministrar med ansvar för renhushållningsfrågor undertecknade avtalet i Karasjok den 9 december 2014 i två exemplar på finska och norska. Avtalstexterna är lika giltiga på båda språken.

2 Lagförslag

2.1 Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område och om tillämpning av avtalet

1 §. Paragrafen innehåller en för en blandad ikraftsättandelag sedvanlig bestämmelse genom vilken de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet sätts i kraft. De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen specificeras nedan i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Enligt artikel 4 i avtalet ska ett skyddsgärde mellan Angeli och gamla Karigasniemi uppföras på den finska sidan. Enligt den sista meningen i samma artikel har en avtalsstat även rätt att uppföra andra gården som behövs för att uppfylla skyldigheterna i avtalet. Finland har redan tidigare uppfört ett skyddsgärde längs avsnittet mellan gamla Karigasniemi och riksröse 343. Om underhåll av detta gärde föreskrivs i 2 §. Dessutom kan Finland på detta avsnitt uppföra och underhålla andra gården för att främja återförandet av renar till Norge.

3 §. I paragrafen föreskrivs om den myndighet som är behörig vid genomförandet av avtalet. För att göra genomförandet smidigare koncentreras uppgifterna till en myndighet, nämligen polisen. Det område som gränsar mot Norge är glesbebyggt, varför där finns få myndigheter. Polisen är allmän myndighet i många frågor i området. Polisen i Övre Lappland i Finland har ett välfungerande samarbete med polisen i Finnmark i Norge.

I moment 2 föreskrivs att polisen kan bemyndiga en annan myndighet, en annan aktör eller person att utföra verkställighetsuppgifter enligt avtalet. Det är frågan om operativa uppgifter, t.ex. att samla ihop och flytta renar som kommit från Norge tillbaka till den norska sidan. Beroende på uppgiftens karaktär kan till exempel NTM-centralen i Lappland komma i fråga. Dessutom har Renbeteslagsföreningen olika uppgifter direkt med stöd av avtalet. Enskilda renskötare kan bemyndigas till praktiska renskötselarbeten. Bemyndigandet ska ske skriftligen. Bemyndigandet kan inte omfatta utövning av offentlig makt.

4 §. Enligt paragrafen regleras sättandet i kraft av de övriga bestämmelserna i avtalet och ikraftträdandet av lagen genom förordning av statsrådet. Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som avtalet.

2.2 Lag om ändring av renskötsellagen

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Det föreslås att 3 mom. upphävs. Motsvarande bestämmelse ingår i lagen om sättande i kraft av rengärdesavtalet mellan Finland och Norge. Förutom med Norge har Finland även rengärdesavtal med Sverige och Ryssland. I renskötsellagen ingår bestämmelser om sådana frågor som omfattas av alla tre avtalen.

39 §. *Uppförande av rengärden.* I språkdräkten i 1 mom. görs en ändring. Bestämmelsens innehåll förblir oförändrat.

Stadgandena i 2 och 3 mom. flyttas till 39 a §.

39 a §. *Uppförande av rengärde vid riksgränsen.* I 1 mom. föreskrivs att man i första hand ska avtala med fastighetsägaren om stiftande av nyttjanderätt för att uppföra ett skyddsgärde på en fastighets område. Myndigheten ska inleda stiftandet av nyttjanderätt genom att förhandla med ägaren. Stiftande av nyttjanderätt och fastställande av läge ska alltid ske genom inlösningsförrättning i enlighet med det förfarande som anges i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977, nedan inlösningslagen). Förfarandet tillämpas både då man inte kan enas med fastighetsägaren om stiftandet av eller läget för nyttjanderätten och då nyttjanderätten grundar sig på ett privaträttsligt avtal eller myndighetstillstånd. Staten åläggs att betala full ersättning för ekonomiska förluster till följd av nyttjanderätt i enlighet med 29 § i inlösningslagen. Ett gärde får inte placeras på en fastighets område om detta medför betydande olägenhet för en fastighet. I första hand är det den fastighet på vars område gärdet ska uppföras som kan drabbas av betydande olägenhet. Bedömningen av den betydande olägenheten görs enligt samma kriterier som i 156 § 1 mom. i fastighetsbildningslagen (554/1995) eller i 8 § i lagen om enskilda vägar (358/1962). Vid placeringen av gärdet bör man dock vid behov beakta bestämmelserna i 31 § 1 mom. och 32 § i renskötsellagen, där det föreskrivs att renskötsel på samernas hembygdsområde enligt 4 § i sametingslagen (974/1995) kan bedrivas så att skadeståndsansvar inte nödvändigtvis uppstår även om man inte med gärdet eller på motsvarande sätt har hindrat renar från att komma in i trädgårdar, på fasta bostäders gårdar eller på områden som används för andra särskilda ändamål. Närings-, trafik- och miljöcentralen i egenskap av förrättnings sökande svarar för förrättningskostnaderna för den inlösningsförrättning som utförts för stiftande och ersättning av samt fastställande av läge för nyttjanderätt.

Ett för Finland bindande avtal om skyddsgärdets placering exempelvis vid norska gränsen har ingåtts i Karasjok den 9 december 2014. Regeringarna i Republiken Finland och Konungariket Norge har avtalat om uppförande och underhåll av rengärden samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område. Att uppföra det gärde som avses i det bindande avtalet är förenligt med allmänintresset, varför beslut om inlösningsförrättning ska fattas genom inlösningsförrättning om avtal inte nås med markägaren. Enligt artikel 5 i avtalet ska gärdet på avsnittet mellan Angeli och gamla Karigasniemi uppföras så nära riksgränsen som terrängförhållandena tillåter. I 2 mom. i paragrafen föreskrivs att det avtal med Norge som avses ovan ska följas när skyddsgärdets placering bestäms. När förrättningsmännen har fastställt läget för nyttjanderätten godkänner rengärdeskommissionen en översiktlig arbetsbeskrivning för uppförandet av gärdet enligt artikel 5 i avtalet. Rengärdeskommissionens uppgift är att på det allmänna planet säkerställa att skyldigheterna i avtalet mellan de båda länderna uppfylls. Om möjligt ska en representant för rengärdeskommissionen inbjudas till inlösningsförrättningen.

Nyttjanderätten ska antecknas i fastighetsdatasystemet och anges på fastighetsregisterkartan som ingår i datasystemet. Nyttjanderätt stiftas för sådana fastighetsområden som avses i 2 § i fastighetsregisterlagen (392/1985) och kan vid behov även belasta samfälliga områden. Som innehavare av nyttjanderätten svarar finska staten för att uppföra och underhålla gärdet. Om

detta finns en bestämmelse i 3 mom. i paragrafen. I samband med uppförande och underhåll av gårdet har statens representant rätt att röra sig på fastighetsområden som ägs av andra offentliga samfund eller privatpersoner. Rätten omfattar bland annat transport av gårdesmaterial. Den som rör sig på sådana områden ska undvika att orsaka onödiga olägenheter eller störningar.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ansöker om inlösningsförrättning för att tillgodose allmänintresset. När inlösningsförrättning i enlighet med inlösningslagen måste tillämpas beviljas inlösningsstillstånd genom inlösningsförrättning enligt nämnda lag. Inlösningsförrättningen utförs av en inlösningskommission.

3 Ikraftträdande

Avtalet träder i kraft trettio dagar efter den dag då den senare avtalsparten har meddelat den andra avtalsparten att de nationella förfarandena för godkännande av avtalet har slutförts. Lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet samtidigt som avtalet träder i kraft.

4 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

Enligt 94 § i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Ett fördrag innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i följande fall:

- 1) om bestämmelsen gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen,
- 2) om bestämmelsen i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter,
- 3) ifall det om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen ska föreskrivas i lag,
- 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller
- 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland ska lagstiftas om saken.

Frågan påverkas inte av om en bestämmelse strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd och GrUU 45/2000 rd).

Äganderätten till renar omfattas av det egendomsskydd som avses i 15 § i grundlagen. Idkande av renhushållning omfattas av den näringsfrihet som avses i 18 §. Avtalet innehåller ett flertal bestämmelser om renskötarens rättigheter och skyldigheter. Sådana bestämmelser finns i artiklarna 1—4, 8—15 och 19—24. Bestämmelserna hör därmed till området för lagstiftningen och ska godkännas av riksdagen.

Enligt artikel 27.2 i avtalet häver avtalet när det börjar gälla det nuvarande avtalet. Enligt grundlagens 94 § 1 mom. krävs riksdagens godkännande för uppsägning av fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. I övervägandet om upphävandet av överenskommelsen om ispatrulleringstjänst har grundlagsutskottet konstaterat att det formellt inte är fråga om uppsägning av en överenskommelse, men till sina effekter kan ett folkrättsligt upphävande av en överenskommelse jämföras med uppsägning av en förpliktelse (GrUU 18/2002 rd och GrUU 32/2006 rd).

RP 143/2016 rd

I samband med reformen av grundlagen har grundlagsutskottet ansett att riksdagens godkännande krävs också för uppsägning av sådana internationella förpliktelser som riksdagen har godkänt före den nya grundlagens ikraftträdande (GrUB 10/1998 rd). Att häva det gällande rengärdesavtalet kräver således riksdagens godkännande.

Avtalet innehåller inga bestämmelser som skulle beröra grundlagen på det sätt som avses i 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom. i grundlagen. Avtalet kan enligt regeringens uppfattning godkännas med röstmajoritet och förslaget om dess ikraftsättande kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås att

Riksdagen ska godkänna det i Karasjok den 9 december 2014 ingångna avtalet mellan Republiken Finland och Konungariket Norge om uppförande och underhåll av rengärden samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område.

Med anledning av vad som anförts ovan och eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs riksdagen samtidigt följande lagförslag:

1.

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område och om tillämpning av avtalet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Karasjok den 9 december 2014 ingångna avtalet mellan Republiken Finland och Konungariket Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Enligt artikel 4 moment 5 i avtalet ska Finland underhålla rengården även på avsnittet mellan gamla Karigasniemi och riksröse 343. Dessutom kan Finland på detta avsnitt uppföra och underhålla andra gården för att främja återförandet av renar till Norge.

3 §

Behörig myndighet enligt avtalet är polisen.

Polisen kan bemyndiga en annan myndighet, eller någon annan aktör eller person att utföra verkställighetsuppdrag enligt avtalet liksom att samla ihop och flytta renar som kommit från Norge tillbaka till den norska sidan.

4 §

Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i avtalet och om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

2.

Lag

om ändring av renskötsellagen

I enlighet med riksdagens beslut *upphävs* i renskötsellagen (848/1990) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1466/2009, *ändras* 39 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1466/2009, och *fogas* till lagen en ny 39 a § som följer:

39 §

Uppförande av rengärden

På statens mark får skyddsgärden uppföras med jord- och skogsbruksministeriets tillstånd och renskiljningsgården med tillstånd av den myndighet i vars besittning området är. Om det är fråga om uppförande av ett tillfälligt rengärde på statens mark, ska den myndighet underrättas som har området i sin besittning.

39 a §

Uppförande av rengärde vid riksgränsen

Avtal om nyttjanderätt som behövs för att uppföra ett skyddsgärde vid riksgränsen ska i första hand ingås med markägaren. Om inget avtal kan nås, ska ett ärende som gäller nyttjanderätt behandlas genom inlösningsförrättning på det sätt som föreskrivs i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). Förrättningskostnaderna för en inlösningsförrättning betalas av finska staten.

I fråga om förutsättningarna för stiftande av nyttjanderätt tillämpas vad som i 156 § 1 mom. i fastighetsbildningslagen (554/1995) föreskrivs om stiftande av servitut. Om Finland har ingått ett bindande avtal med en främmande stat om skyddsgärden som uppförs med hänvisning till allmänintresset, ska avtalet iakttas när läget för nyttjanderätten bestäms. Nyttjanderätt som stiftats för skyddsgärden ska antecknas i fastighetsdatasystemet både när den stiftats på statens område och när den stiftats på privata område.

Skyddsgärden som har byggts vid riksgränsen tillhör finska staten, som svarar för deras uppförande och underhåll. Anslag för detta beviljas av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lapp-

RP 143/2016 rd

land. Statens representant har med stöd av nyttjanderätten rätt att röra sig på området i fråga för att uppföra och underhålla skyddsgärden.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 15 september 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen

Fördragstext

AVTAL MELLAN REPUBLIKEN FINLAND OCH KONUNGARIKET NORGE OM UPPFÖRANDE OCH UNDERHÅLL AV RENGÄRDEN SAMT ANDRA ÅTGÄRDER FÖR ATT HINDRA ATT RENAR KOMMER IN PÅ DET ANDRA RIKETS OMRÅDE

KONVENSJON MELLOM REPUBLIKEN FINLAND OG KONGERIKET NORGE OM BYGGING OG VEDLIKEHOLD AV REINGJERDER OG ANDRE TILTAK FOR Å HINDRE AT REIN KOMMER INN PÅ DET ANDRE RIKETS OMRÅDE

Republiken Finlands regering och Konungariket Norges regering, vilka önskar förnya och utveckla bestämmelserna i avtalet av den 3 juni 1981 mellan Finland och Norge angående uppförande och underhåll av rengärden samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område, har kommit överens om följande text till ett nytt avtal:

Republikken Finlands regjering og Kongeriket Norges regjering, som ønsker å fornye og utvikle bestemmelsene i konvensjonen av 3. juni 1981 mellom Finland og Norge om bygging og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer over grensen mellom de to riker, er blitt enige om følgende tekst til ny konvensjon:

Kapitel I
Övervakningsskyldighet
Artikel 1
Övervakningsskyldighet

Finska och norska renägare är skyldiga att se till att deras renar ständigt blir adekvat övervakade så att det om möjligt undviks att dessa kommer in på det andra rikets område. Gärden som uppförts i enlighet med detta avtal har uppförts för att underlätta renägarnas övervakningsskyldighet.

Kapitel II
Gärden
Artikel 2

Befintliga och nya avtalsgärden

För att hindra att renar överskrider riksgränsen har det uppförts ett gärde på avsnittet mellan det för Finland, Norge och Sverige gemensamma treriksröset (riksröse 294) och det för Finland, Norge och Ryska federationen gemensamma treriksröset på Muotkavaara (Krokkfjell).

På ovan nämnda avsnitt har ett samman-

Kapittel I
Vokteplikt
Artikkel 1
Vokteplikten

Finske og norske reineiere plikter å sørge for at deres rein til enhver tid blir forsvarlig voktet slik at det så vidt mulig unngås at reinen kommer inn på det andre rikets område. Gjerder som er oppført i henhold til denne konvensjonen er oppført for å støtte opp om reineiernes vokteplikt.

Kapittel II
Gjerder
Artikkel 2

Eksisterende og nye konvensjonsgjerder

For å hindre at rein kommer over riksgrensen er det oppført et gjerde på strekningen fra treriksrøysa mellom Finland, Norge og Sverige (riksrøys 294) til treriksrøysa mellom Finland, Norge og Den russiske føderasjon på Krokkfjell (Muothavarre).

På den nevnte strekningen er det oppført et

hängande gärde uppförts med undantag av avsnittet från Angeli till riksröse 343.

Mellan Angeli och Levajok ska det uppföras ett gärde. Från Angeli till gamla Karigasniemi uppförs gärdet på den finska sidan av gränsen. Gärdet uppförs så nära gränsen som terrängförhållandena tillåter. Från gamla Karigasniemi till Levajok uppförs gärdet på den norska sidan av gränsen. Mellan Karasjok och Levajok uppförs gärdet på västra sidan av huvudvägen (E6).

Den rengärdeskommission som ska tillsättas med stöd av artikel 5 kan bestämma att gärdet i särskilda fall får avvika upp till 2 km från riksgränsen, om det är nödvändigt för att undvika oskäligen kostnader för uppförande eller underhåll eller för trygghet av gärdets effektivitet. Om avvikelsen från riksgränsen är över 2 km, ska rengärdeskommissionens beslut i frågan bekräftas genom notväxling mellan rikena. Vid beslut om att gärdet ska avvika från riksgränsen ska det dock säkerställas att renägare i det ena riket inte berövas avsevärt mera betesmark än renägare i det andra riket.

Artikel 3

Gärdeslinjen som gräns

På de avsnitt där gården i enlighet med artikel 2 har uppförts mellan de två rikena utgör gärdelinjen den avgörande linjen i alla ärenden som gäller detta avtal. På avsnittet mellan Angeli och riksröse 343 är det dock riksgränsen som är avgörande linje.

Artikel 4

Arbetsbeskrivning och ansvar för uppförande och underhåll

Gärdet uppförs och underhålls i enlighet med den arbetsbeskrivning som fastställts av den rengärdeskommission som ska tillsättas med stöd av artikel 5.

Norge har uppfört/uppför och underhåller gärdet på följande avsnitt:

1. Från treriksröset 294 i Troms till riksröse 316
2. Från Nuolasjokis mynning till Angeli
3. Från gamla Karigasniemi (Julláguoika)

sammenhengende gjerde unntatt strekningen fra Angeli til riksrøys 343.

Mellom Angeli og Levajok skal det oppføres et gjerde. Fra Angeli til gamle Kargasniemi oppføres gjerde på finsk side av grensen. Sett ut i fra de topografiske forholdene skal dette gjerdet oppføres så nær grensen som mulig. Fra gamle Kargasniemi til Levajok oppføres gjerde på norsk side av grensen. Dette gjerdet skal oppføres på vestsiden av hovedveien (E6) mellom Karasjok og Levajok.

Den reingjerdekommissjon som i henhold til artikkel 5 skal oppnevnes, kan bestemme at gjerdet i særlige tilfelle kan avvike inntil 2 km fra riksgrensen hvor det er nødvendig for å unngå uforholdsmessige utgifter til oppføring og vedlikehold eller for å trygge gjerdet effektivitet. Dersom avviket blir over 2 km, må Reingjerdekommissjonens vedtak godkjennes gjennom noteveksling mellom de to riker. Ved bestemmelse om at gjerdet skal avvike fra riksgrensen, skal det iakttas at reieiere i det ene riket ikke skal berøves beitemark i vesentlig større utstrekning enn reieiere i det annet rike.

Artikkel 3

Gjerdelinje som skille

På de strekninger hvor gjerde i medhold av artikkel 2 er oppført mellom de to rikene, er gjerdelinjen avgjørende skille for alle spørsmål som omhandles i denne konvensjonen. For strekningen mellom Angeli og riksrøys 343 er riksgrensen likevel avgjørende skille.

Artikkel 4

Arbeidsbeskrivelse og ansvar for oppføring og vedlikehold av gjerdet

Gjerdet oppføres og vedlikeholdes i samsvar med den arbeidsbeskrivelse som fastsettes av den reingjerdekommissjon som i henhold til artikkel 5 skal oppnevnes.

Norge har oppført/fører opp og vedlikeholder gjerdet på følgende strekninger:

1. Fra treriksrøysa 294 i Troms til riksrøys 316
2. Fra Njuolasjohkas munning til Angeli
3. Fra gamle Kargasniemi ved Julláguoika

till Levajok

4. Från riksröse 353 till treriksröset mellan Finland, Norge och Ryska federationen på Muotkavaara (Krokvjell).

Finland har uppfört/uppför och underhåller gårdet på följande avsnitt:

1. Från riksröse 316 till Nuolasjokis mynning

2. Från Angeli till gamla Karigasniemi (Julláguoika)

3. Från riksröse 343 till riksröse 353.

Rengärdeskommissionen ska säkerställa att uppförande av nya gården och flyttning av befintliga gården GPS-registreras så att rengärdeskommissionen alltid har en uppdaterad karta av gårdeslinjerna.

Vartdera riket har rätt att på egen bekostnad höja eller förstärka de uppförda gårderna i den utsträckning det finner nödvändigt. Dyllika arbeten får inte minska gårdernas hållbarhet. Dessutom har vartdera riket rätt att uppföra gården som behövs för att kunna fullgöra skyldigheterna enligt detta avtal.

Artikel 5

Rengärdeskommissionen

För att övervaka uppförande och underhåll av de gårdesavsnitt som nämns i artikel 4 tillsätts en gemensam finsk-norsk rengärdeskommission med sex medlemmar. Vartdera rikets myndigheter utser tre medlemmar för fyra år i sänder. Som ordförande fungerar udda år en finländsk medlem och jämna år en norsk medlem.

Rengärdeskommissionen fastställer arbetsbeskrivningen för uppförande och underhåll av rengärdet och ser till att gårdet uppförs och underhålls i enlighet med arbetsbeskrivningen.

Vartdera riket ska för underhåll av gårdet utse ett tillräckligt antal personer som ska reparera gårdet på sina inspektionsresor. Fel som inte kan åtgärdas på inspektionsresorna ska rapporteras skriftligt till rengärdeskommissionen. Reparationer av sådana fel ska utföras så snart som möjligt.

Vartdera riket svarar för kostnaderna för de medlemmar av rengärdeskommissionen som riket utsett.

Rengärdeskommissionen ska se till att gårdet på avsnittet mellan Angeli och gamla Ka-

til Levajok

4. Fra riksrøys 353 til treriksrøysa mellom Finland, Norge og Den russiske føderasjon på Krokvjell (Muothavarre).

Finland har oppført/fører opp og vedlikeholder gjerdet på følgende strekninger:

1. Fra riksrøys 316 til Njuolasjohkas munning

2. Fra Angeli til gamle Kargasniemi ved Julláguoika

3. Fra riksrøys 343 til riksrøys 353.

Reingjerdekommissjonen skal sikre at oppføring av nye gjerder og flytting av eksisterende gjerder GPS-registreres, slik at reingjerdekommissjonen til en hver tid har et oppdatert kartgrunnlag over gjerdetraseene.

Hvert rike har adgang til for egen regning å foreta slik forhøyelse eller forsterkning av gjerdet som det finner grunn til. Slike arbeider må ikke svekke gjerdets holdbarhet. I tillegg har hvert rike rett til å oppføre gjerder som er nødvendige for å ivareta forpliktelsene etter denne avtalen.

Artikkel 5

Reingjerdekommissjonen

Til å overvåke oppføring og vedlikehold av de gjerdestrekninger som er nevnt i artikkel 4, skal det oppnevnes en finsk-norsk reingjerdekommissjon på seks medlemmer. Myndighetene i de to rikene oppnevner tre medlemmer for en periode på fire år. Vervet som leder utføres i oddetallsår av en finne, og partallsår av en nordmann.

Reingjerdekommissjonen fastsetter arbeidsbeskrivelse for oppføring og vedlikehold av grensegjerdet, og påser at gjerdet oppføres og vedlikeholdes i samsvar med arbeidsbeskrivelsen.

Det påligger hvert av de to rikene å utse et tilstrekkelig antall personer til å føre tilsyn med gjerdet, og til å foreta reparasjoner på sine inspeksjonsreiser. Feil som ikke kan rettes på inspeksjonsreisen, skal det rapporteres skriftlig om til Reingjerdekommissjonen. Slike feil skal utbedres så snart som mulig.

Hvert rike bærer selv utgiftene til sine medlemmer i Reingjerdekommissjonen.

Reingjerdekommissjonen skal ut fra de topografiske forholdene sikre at gjerdet mellom

rigasniemi oppføres så nära riksgrensen som terrängforholdene tillåter.

Om rengärdeskommissionen inte kan komme fram till ett enhelligt beslut, ska ärendet hånkskjutas till den i artikkel 24 nämnda skiljenämnden för slutligt avgörande.

Kommissionens beslut ska finnes i skriftlig form och utan dröjsmål sändas till de behöriga myndigheterna i båda länderna.

Artikel 6

Uppförande och tillsyn

På avsnittet mellom Angeli og Levajok ska båda rikene börja oppføra det gærde som avses i artikkel 4 året efter ikraftträdandet av detta avtal. Gærdet ska færdigställas inom fem år från ikraftträdandet av avtalet.

Vartdera riket har rätt att utse en tillsynsperson för att övervaka och inspektera oppförandet og underhållet av gærdena. Tillsynspersonen ska også övervaka att gærdeslinjen hålls välskött og att dess i avtalet avsedda användning og färder vid gærdeslinjen sker i överensstämelse med gällande bestämmelser i respektive land. De som ansvarar för tillsynen ska skicka en skriftlig anmälan om försummelser, fel og flyttningar av gærden till rengærdeskommissionen.

Om det finns særskilda grunder kan en behörig myndighet i det andra riket ge de personer som ansvarar för tillsyn og underhåll av gærdet tillstånd att använda det andra rikets område.

Kapitel III

Renars gränsöverskridning

Artikel 7

Meddelande om gränsöverskridning

När det konstaterats att renar som hör hemma i det ena riket har kommet inn på det andra rikets område ska den behöriga myndigheten så snart som möjligt meddela myndigheten i det rike där renarna hör hemma om gränsöverskridningen. Av meddelandet ska framgå antalet renar om det är känt, plat-

Angeli og gamle Kargasniemi oppføres så nær riksgrensen som mulig.

Dersom det ikke oppnås enstemmig vedtak i Reingjerdekommissjonen, skal saken forelegges den i artikkel 24 nevnte voldgiftsnevnd til endelig avgjørelse.

Kommissjonens beslutninger skal foreligge skriftlig, og uten opphold meddeles ansvarlig myndighet i begge land.

Artikkel 6

Oppføring og tilsyn

På strekningen mellom Angeli og Levajok skal begge rikene begynne oppføringen av gjerdestrekningen i henhold artikkel 4 året etter ikrafttreddelsen av denne avtalen. Gjerdet skal ferdigstilles innen fem år fra ikrafttreddelsen av denne avtalen.

Hvert av rikene har rett til å oppnevne en tilsynsperson som skal overvåke og inspisere oppføring og vedlikehold av gjerdet. Tilsynspersonen skal også kontrollere at det blir ryddet opp langs gjerdelinjen, og at øvrig bruk og ferdsel i henhold til konvensjonen er i samsvar med gjeldende regler i vedkommende land. De som har ansvaret for tilsynet skal sende skriftlig underretning om forsømmelser, feil og flytting av gjerder til Reingjerdekommissjonen.

Dersom det foreligger særlege grunner, kan ansvarlig myndighet i det andre rike gi tillatelse til at de personer som har tilsyn med og vedlikeholdsansvaret for gjerdet, får benytte det andre rikets område.

Kapittel III

Når rein krysser grensen

Artikkel 7

Melding ved grenseoverskridelse

Når det er konstaterat at rein hjemmehørende i det ene riket, er kommet inn på det andre rikets område, skal vedkommende myndighet så snart som mulig gi melding om grenseoverskridelsen til myndigheten i det riket hvor den grenseoverskridende reinen hører hjemme. Meldingen

sen för gränsöverskridningen samt tid och plats för återförande av renarna. Meddelandet ska skickas per e-post eller på annat bevisligt sätt.

Av meddelandet ska framgå om det finns behov av utskiljning på grund av sammanblandning av finska och norska renar. Det ska samtidigt eller så snart som möjligt ges ett särskilt meddelande om tid och plats för utskiljningen.

Om den som ger meddelandet anser att det har uppstått en skada som ska ersättas enligt artikel 12, ska detta framgå av meddelandet om gränsöverskridning. Den behöriga myndigheten ska samtidigt eller så snart som möjligt ge ett särskilt meddelande om tid och plats för undersökning av den åberopade skadan.

Om möjligt ska meddelandet innehålla en noggrann redogörelse för skadegörelsens tid och plats, skadans art och omfattning samt den ekonomiska förlust för vilken ersättning krävs. Om möjligt ska det ges upplysningar som kan vara av betydelse för att fastställa vem som äger de renar som orsakat skadan. Även uppgifter om eventuella vittnen och bevis ska anges.

Artikel 8

Återförande

Om finska renar kommer in på norskt område eller norska renar på finskt område och renarnas gränsöverskridning är betydande eller har pågått en längre tid eller om finska och norska renar sammanblandats, ska den behöriga myndigheten i det rike där renarna befinner sig vidta åtgärder för att så snabbt som möjligt återföra renarna till sitt hemland.

Om renarnas gränsöverskridning är obetydlig och nyligen ägt rum och om renägarna på båda sidor om gränsen är eniga kan renarna återföras till sitt hemland i av renskötarna. Gränsöverskridningen ska så snart som möjligt meddelas den behöriga myndigheten i vardera riket. På sådant återförande tillämpas inte bestämmelserna i artiklarna 7, 11 och 13.

skal gi opplysning om antall rein der det er kjent, stedet for grenseoverskridelsen og tid og sted for tilbakeføring av reinen. Meldingen skal gis per e-post eller annen etterprøvet metode.

I meldingen skal det gis beskjed om det er behov for utskilling ved sammenblanding av finske og norske rein. Det skal samtidig eller så snart som mulig, gis særskilt melding om tid og sted for utskillingen.

Dersom melder mener at det er oppstått skade som skal erstattes etter artikkel 12, skal dette fremkomme i meldingen om grenseoverskridelse. Vedkommende myndighet skal samtidig eller så snart som mulig, gi særskilt melding om tid og sted for undersøkelse av påberopt skade.

I meldingen skal det så langt som mulig gis nøyaktige opplysninger om tid og sted for skadevoldelsen, skadens art og omfang og det økonomiske tapet som kreves erstattet. Så langt som mulig skal det gis opplysninger som kan ha betydning for å fastslå hvem som eier den reinen som har gjort skade. Eventuelle vitner og andre bevis skal også oppgis.

Artikkel 8

Tilbakeføring

Dersom finske rein kommer inn på norsk område, eller norske rein kommer inn på finsk område, og grenseoverskridelsen er betydelig, eller har pågått i lengre tid, eller det er skjedd sammenblanding av finske og norske rein, skal vedkommende myndighet i det rike hvor reinen oppholder seg iverksette tiltak for at reinen så snart som mulig blir ført tilbake til sitt hjemland.

Dersom grenseoverskridelsen er ubetydelig og nylig har skjedd, og reieneierne på begge sider av grensen er enige om det, kan reinen føres tilbake til sitt hjemland av reingjeterne. Det skal så snart som mulig gis melding om grenseoverskridelsen til vedkommende myndighet i de to riker. Ved slik tilbakeføring gjelder ikke bestemmelsene i artiklene 7, 11 og 13.

Artikel 9

Skyldighet att avhämta ren

Om inte renarna i enlighet med artikkel 8 stykke 2 drivits tilbake til det rike där de hör hemma, ska den myndighet som mottagit det meddelande som avses i artikkel 7 tillsammans med renägarna och eventuella andra myndigheter vidta åtgärder så att renarna omedelbart avhämtas.

Om utskiljning måste förrättas ska renarna avhämtas vid den tidpunkt som utsatts för utskiljningen.

Artikel 10

Utskiljning

Den behöriga myndigheten på den ort där utskiljningen ska äga rum är, tillsammans med renägarna och eventuella andra myndigheter, skyldig att se till att utskiljningen kan äga rum på utsatt tid. Ägaren till de renar med vilka de främmande renarna är sammanblandade är skyldig att själv eller genom ställföreträdare bistå vid utskiljningen. Protokoll ska föras vid utskiljningen. I protokollet ska bland annat antecknas antalet främmande renar och om möjligt alla renars märken.

Ett utdrag ur det protokoll som förts vid utskiljningen ska så snart som möjligt skickas till den behöriga myndigheten i renarnas hemland.

De renägare i renarnas hemland som tar emot de utskilda renarna ska bekräfta mottagandet skriftligt. En kopia av bekräftelsen skickas tillsammans med protokollutdraget till den behöriga myndigheten i renarnas hemland.

Artikel 11

Betalning för olovligt bete

Efter att ett meddelande i enlighet med artikkel 7 har skickats får ägarna till de renar som överskridit gränsen föra tillbaka sina renar inom sju dygn utan att betalning för gränsoverskridningen krävs. Om renarna inte har förts tillbaka inom fristen har det rike som renarna har kommit in i rätt att kräva betal-

Artikkel 9

Plikt til avhenting av rein

Dersom reinen ikke er drevet tilbake til det riket hvor den hører hjemme i samsvar med artikkel 8, annet ledd, plikter myndigheten som har mottatt melding etter artikkel 7 å iverksette tiltak sammen med eierne av reinen og eventuelt annen myndighet, slik at reinen uten opphold blir avhentet.

Dersom utskilling må holdes, skal reinen avhentes til den tid som er fastsatt for utskillingen.

Artikkel 10

Utskilling

Vedkommende myndighet på det sted hvor utskillingen skal foregå, plikter sammen med reneierne og eventuelt annen myndighet å sørge for at utskillingen kan holdes til den tid som er fastsatt. Eierne av den rein som den fremmede rein er blandet sammen med, er pliktig til selv eller ved stedfortreder å hjelpe til ved utskillingen. Det skal føres protokoll for utskillingen hvor det bl.a. gis opplysning om antall fremmede rein, og så langt som mulig alle reins merker.

Utskrift av protokollen for utskillingen skal så snart som mulig sendes til vedkommende myndighet i reinens hjemland.

De reneiere i reinens hjemland som overtar de utskilte rein, plikter å bekrefte mottakelsen skriftlig. Gjenpart av denne bekreftelsen skal sendes sammen med protokollutskriften til vedkommende myndighet i reinens hjemland.

Artikkel 11

Betaling for ulovlig beite

Etter at det er sendt melding i samsvar med artikkel 7, kan eierne av den rein som har krysset grensen føre reinen tilbake innen en frist på sju døgn uten at det utløses en betaling for grenseoverskridelsen. Dersom reinen ikke er avhentet innen fristen, har det rike som reinen er kommet inn i, rett til å

ning for ulovligt opphåll, høgst fem procent av vârdet av det berâknade antalet renar.

Om renar pârtrâffas i riket nâr tio dagar har gâtt efter att det meddelande som avses i 7 mom. skickades, ska fallet behandlas som en ny grânsôverskridning. Om utskiljning har âgt rum râknas fristen frân den dag som ut-satts for utskiljningen.

Artikel 12

Ersâttning for skada

Utôver betalingen enligt artikel 11 ska full ersâttning betalas for økonomisk fôrlost till fôljt av skada pâr jordbruksmark och lavtâck-en som drabbat det ena rikets invånare och som orsakats av renar hemmahôrânde i det andra riket eller av deras âgare eller skôtare. Den som krâver ersâttning for skada ska pâr-visa skadan och dess storlek i det krav som framstâlls.

Om det i samband med grânsôverskrid-ningen har framstâllts skadestândskrav ska den behôrige myndigheten i det rike dâr ska-dan intrâffat se till att skadan undersôks sâ snart som môjligt. Den behôrige myndighet-en ska bevisligen informera den behôrige myndigheten i det andra riket om tid og plats for skadeinspektionen. Denna myndig-het ska ges môjlighet att nârvara vid skadein-spektionen. Undersôkningen ska ge svar pâr om en skada har intrâffat, om skadan orsa-kats av renar og om skadan âr av sâdan art att ersâttning for den kan krâvas. Om âven det egne landets renar har bidragit till skadan ska detta beaktas. Om det âr oppenbart att de renar som tagit sig ôver grânsen inte har or-sakat nâgon skada ska ersâttningskravet fôr-kastas.

Om en skada har intrâffat ska ersâttningen faststâllas enligt den behôrige myndighetens bedômming.

Den behôrige myndigheten ska fôra proto-koll ôver utfôrândet av ersâttningsbedôm-ningen. Protokollet ska innehâlla en nog-grann beskrivning av skadans art og storlek samt en kostnâdskalkyl.

kreve betaling for det ulovlige opphold med høgst 5 pst. av verdien av de opptalte dyr.

Dersom reinen pârtreffes i riket etter at 10 dager er gâtt fra melding etter artikkel 7 ble sendt, blir forholdet â behandle som ny gren-seôverskridelse. Dersom utskilling er holdt, regnes fristen fra den dag som er fastsatt for utskillingen.

Artikkel 12

Erstatning for skade

Utover betalingen i artikkel 11 skal gis full erstatning for økonomisk tap som følge av skade pâr jordbruksareal og lavmatter pârført det ene rikets innbyggere av rein hjemmehôrânde i det andre riket eller av rei-nens eiere eller gjeterere. Det er den som har fremmet krav om at det har skjedd en skade som mâr dokumentere skaden og skadeom-fanget i det krav som presenteres.

Dersom det er fremmet krav om erstatning i forbindelse med melding om grenseover-skridelse, skal vedkommende myndighet i det riket hvor skaden har funnet sted sôrge for at skaden undersôkes sâ raskt som mulig. Vedkommende myndighet skal gi informa-sjon om tid og sted for skadeundersôkelsen til vedkommende myndighet i det andre riket pâr en dokumenterbar mârte. Denne myndig-heten skal gis mulighet til â overvære ska-deundersôkelsen. Undersôkelsen skal gi svar pâr om det har skjedd en skade, om skaden er voldt av rein, og er av en slik art at den kan kreves erstattet. Det skal tas hensyn til om rein hjemmehôrânde i riket har medvirket til skaden. Er det âpenbart at det ikke har skjedd noen skade av grenseôverskridende rein, skal kravet avvises.

Dersom det har skjedd en skade, skal erstatningen fastsettes etter skjônne av ved-kommende myndighet.

Vedkommende myndighet skal fôre proto-koll om hvordan erstatningsskjônnet er gjennomfôrrt. I protokollen skal det gis en nøyaktig beskrivelse av skadens art og om-fang, og en omkostningsberegning.

Artikel 13

Ersättning för andra kostnader

Kostnader som föranleds av tjänstemäns, vittnens och bemyndigade personers resor eller av insamling, räkning, utdrivning, övervakning, utfodring och utskiljning av renar, skickande av meddelande i enlighet med artikel 7 samt andra åtgärder till följd av renars överskridande av gränsen ska ersättas med ett belopp som fastställs av den behöriga myndigheten i det rike som kräver ersättning.

Artikel 14

Grund för värdeberäkning

Det värde utifrån vilket betalningen enligt artikel 11 fastställs grundar sig på det gängse medelpris på slaktrenar som renägarna får i det rike som renarna har tagit sig in i.

Artikel 15

Betalning av ersättning och kostnader

Senast tre månader efter mottagandet av det protokoll som avses i artikel 17 ska den behöriga myndigheten i vardera riket fastställa de ersättningsbelopp som ska betalas enligt artikel 11. Dessa belopp och ersättningar enligt artiklarna 12 och 13 ska betalas ur allmänna medel i det rike där renarna hör hemma.

Vid utgången av varje halvår ska de båda rikenas myndigheter skicka ett meddelande till varandra om de ersättningsbelopp som krävs och göra upp om betalningen sinsemellan.

Om en renägare antingen uppsåtligt eller genom vårdslöshet orsakar att dennes renar överskrider gränsen, fastställer den behöriga myndigheten i vilken utsträckning renägaren är skyldig att ersätta staten för det belopp som riket i enlighet med detta avtal har betalat till det andra riket.

Riket ska betala ersättningen inom ett år från det att ersättningskravet mottogs och godkändes. Saken ska redas ut senast inom sex månader efter mottagandet av ersätt-

Artikkel 13

Erstatning for andre omkostninger

Omkostninger ved offentlige tjenestemenns, vitners og bemyndige personers reiser, ved samling, opptelling, utdriving, vokting, foring, utskilling, avgivelse av melding etter artikkel 7 og andre tiltak i forbindelse med reins overskridelse av grensen, erstattes med et beløp som fastsettes av vedkommende myndighet i det riket som krever erstatning.

Artikkel 14

Grunnlag for verdiberegning

Verdien som betaling etter artikkel 11, skal beregnes på grunnlag av gjeldende middelpris til reineier på slakterein i det riket hvor grenseoverskridelsen av rein har funnet sted.

Artikkel 15

Innbetaling av erstatning og omkostninger

Senest tre måneder etter mottakelsen av utskrift som nevnt i artikkel 17, skal vedkommende myndighet i det enkelte rike fastsette de beløp som skal betales i henhold til artikkel 11. Disse beløp og erstatninger etter artiklene 12 og 13 betales av offentlige midler i det riket hvor reinen hører hjemme.

Ved utgangen av hvert halvår skal de respektive myndighetene i de to riker sende hverandre oppgaver over de beløp som kreves og gjøre opp med hverandre.

Dersom en reineier ved forsett eller uaktsomhet forårsaker at hans rein overskrider riksgrensen, avgjør vedkommende myndighet i hvilken utstrekning reineieren skal være forpliktet til å erstatte staten den betaling som er betalt til det andre riket i samsvar med denne konvensjonen.

Det enkelte rike skal betale erstatningen innen ett år etter at erstatningskravet er mottatt og avklart. En avklaring skal finne sted senest innen 6 måneder etter at erstatnings-

ningskravet. Om man inte kan nå ett enhälligt beslut efter sex månader ska saken redas ut i enlighet med artikel 24.

Artikel 16

Gränsöverskridningars verifierbarhet

Den behöriga myndigheten ska föra bok över alla meddelanden som gäller gränsöverskridningar. Följande uppgifter ska ingå i bokföringen:

1. en ordagrann återgivning av det meddelande som skickats i enlighet med artikel 7, med noggrant angivande av när och hur det har skickats, vem som lämnat meddelandet och var personen kan nås,

2. meddelande som är mottaget om att rean från det ena riket kommit in i det andra riket, med noggrant angivande av dess innehåll samt av när och hur det har mottagits, vem som lämnat meddelandet och var personen kan nås,

3. redogörelse för de åtgärder som vidtagits med anledning av det meddelande som avses i punkt 2,

4. specifikation och motivering över de kostnader som med stöd av artikel 15 antingen helt eller delvis kan krävas av det andra riket.

Artikel 17

Utbyte av protokollsutdrag

Utdrag ur det protokoll som avses i artikel 12 skickas till den behöriga myndigheten i vardera riket så snart som möjligt efter att kostnadsbedömningen har gjorts. På motsvarande sätt skickas halvårsvis en förteckning över de fall som nämns i artikel 16. Mottagaren av protokollet svarar för översättningen av det.

Kapitel IV

Särskilda bestämmelser

Artikel 18

Delegering av befogenhet

En eller flera sakkunniga personer kan be-

kravet er mottatt. Dersom det etter 6 måneder fortsatt foreligger uenigheter, skal saken avklares etter artikkel 24.

Artikkel 16

Etterprøvbarehet om grenseoverskridelse

Det påligger vedkommende myndighet å ha notoritet over alle meldinger som kommer inn om reins grenseoverskridelse. Følgende opplysninger skal gis:

1. ordrett gjengivelse av meldingen som er sendt i henhold til artikkel 7 med nøyaktig gjengivelse av når og på hvilken måte meldingen er sendt, hvem som er melder og hvor denne kan nås,

2. melding som er mottatt om at rein fra vedkommende hjemland er kommet inn i det andre riket, med nøyaktig gjengivelse av meldingens innhold og angivelse av når og på hvilken måte den er mottatt, hvem som er melder og hvor denne kan nås,

3. opplysning om hvilke tiltak som er iverksatt i anledning av slik melding som nevnt under punkt 2,

4. spesifiserte oppgaver med begrunnelse over de omkostninger som i henhold til artikkel 15 kan kreves helt eller delvis refundert av det andre riket.

Artikkel 17

Utvexling av utskrift av protokoll

Utskrift av den protokoll som er nevnt i artikkel 12, skal sendes til vedkommende myndighet i de to riker. Dette skal skje så snart som mulig etter at skjønnet er avholdt. På samme måte sendes hvert halvår oversikt over hendelser som nevnt i artikkel 16. Mottakeren av protokollen svarer for oversettelsen.

Kapittel IV

Forskjellige bestemmelser

Artikkel 18

Delegasjon av myndighet

En eller flere kyndige personer kan be-

myndigas att utföra uppgifter som hör till den behöriga myndigheten enligt artiklarna 7—10 i detta avtal.

De bemyndigade personernas namn och adresser ska meddelas utan dröjsmål.

Artikel 19

Användning av flyttningsleder

Renägarna får under sina flyttningsfärder använda de flyttningsleder inom det andra rikets område som bestäms av rengärdeskommissionen. På flyttningsfärder är det förbjudet att låta renar beta på det andra rikets område. Rengärdeskommissionen ska på förhand underrätta de berörda renbeteslagen om vilka flyttningsleder som används.

Avtalet tillämpas inte på slaktrenar som lovligt förs in i landet under adekvat övervakning.

Artikel 20

Användning av terrängfordon

Vid fullgörandet av de uppgifter som förutsätts i detta avtal får, oberoende av riksgrensens, lämpliga terrängfordon användas som hjälpmedel i den utsträckning som deras användning inte strider mot gällande bestämmelser i respektive rike om användning av motorfordon i terräng. På fordonet och dess förare tillämpas bestämmelserna i det land där fordonet används.

Varje förare ansvarar själv för att iaktta gällande regler i det land där körningen sker.

Artikel 21

Förteckning över och registrering av renmärken

Renmärkesregistrets registerförare i Norge och Finland ska skicka varandra en uppdaterad förteckning över de renmärken som registrerats i vardera rikets gränsområden. Förteckningen ska vara översatt till det mottagande landets språk.

Det är förbjudet att registrera sådana nya märken i det ena riket som lätt kan förväxlas

myndiges til å utføre de oppgaver som vedkommende myndighet er tillagt i denne konvensjons artikler 7—10.

Det skal straks gis melding om de bemyndigede personers navn og adresser.

Artikkel 19

Bruk av flytteleier

Reineiere har under flytting rett til å bruke de flytteleier over det andre rikets område som bestemmes av reingjerdekommissjonen. Det er forbudt å la reinen beite på det andre rikets område under slik flytting. Reingjerdekommissjonen skal varsle de berørte reinbeitedistriktene i forkant om de flytteleier som vil bli benyttet.

Konvensjonen gjelder ikke for slakterein som lovlig innføres under betryggende vokting.

Artikkel 20

Anvendelse av terrengkjøretøy

Under utførelsen av de oppgaver som følger av denne konvensjonen, kan hensiktsmessige terrengkjøretøy anvendes uavhengig av riksgrensens i den utstrekning slik anvendelse ikke strider mot det enkelte rikets gjeldende regler om ferdsel med motorisert kjøretøy i terreng. For kjøretøyet og føreren av dette, anvendes de bestemmelser som gjelder i det riket hvor kjøretøyet anvendes.

Enhver fører har selv ansvaret for at vedkommende overholder de til enhver tid gjeldende regler i det riket hvor kjøringen finner sted.

Artikkel 21

Fortegnelse over og registrering av reinmerker

De som har ansvar for reinmerkeregisteret i Norge og i Finland skal etter anmodning sende fortegnelse til hverandre over de reinmerker som er registrert i hvert rikets grenseområde. Oversendelsen skal være översatt til mottakerlandets språk.

Det er forbudt å registrere nye merker i det ene riket som lett kan føre til forveksling

med märken som tidigare registrerats i det andra riket.

Nya märken som anmäls för registrering ska skickas till registreringsmyndigheten i det andra riket före registreringen. Denna ska omedelbart meddela om det finns något att invända mot registreringen.

Artikel 22

Andra gården

Båda rikena är skyldiga att på sitt område oppföra och underholde skiljegården på de ställen som rengärdeskommissionen fastställer.

Andra gården kan anslutas till avtalsgårdet endast med tillstånd av kommissionen.

Artikel 23

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligt eller av vårdsløshet skadar ett gårde eller skiljegårde eller som oppnar en grind i sådana gården utan att se till att den stängs på tillfredsstillende sätt ska straffas med bøter, om inte gällande strafflagstiftning i respektive land foreskriver strängere straff.

Gärningsmannen ska ersätta vållad skada.

Artikel 24

Tvistløsning

Vartdera riket kan hånksjute tvister om tolkning eller tillämpning av dette avtal till en skiljenämnd med tre medlemmar for slutligt avgörande. Vartdera riket utser en medlem, medan ordföranden, som inte får vara finsk eller norsk medborgare, utses av de två rikena gemensamt. Om rikena inte kan enas om en ordförande ska de be Sveriges regering att utse ordföranden.

Når ordföranden inhämtat utlåtande från de båda rikena bestämmer skiljenämnden tid och ort for sitt sammanträdande samt formerna for ärendenas behandling. Den bestämmer även sitt eget arvode samt fördel-

med merker som tidligere er registrert i det andre riket.

Nye merker som anmeldes til registrering, skal sendes til den som har ansvaret for reinmerkeregisteret i det annet rike, for registrering blir foretatt. Det skal omgående gis tilbakemelding om det fins merknader til at registrering blir foretatt.

Artikkel 22

Andre gjerder

De to riker er forpliktet til på sitt område å oppføre og vedlikeholde skillegjerder på de steder hvor Reingjerdekomisjonen bestemmer.

Dersom andre gjerder skal knyttes til konvensjonsgjerdet, skal tillatelse innhentes fra komisjonen.

Artikkel 23

Straffbestemmelser

Den som ved forsett eller uaktsomhet skader gjerde eller skillegjerde, eller oppner grind i slike gjerder uten å sørge for at den stenges på forsvarlig måte, straffes med bøter dersom den alminnelige straffelovgivning i vedkommende land ikke medfører strengere straff.

Gjerningspersonen plikter å erstatte voldt skade.

Artikkel 24

Tvisteløsning

Tvist om forståelsen eller anvendelsen av denne konvensjonen kan hvert av rikene bringe inn for en voldgiftsnemnd på tre medlemmer. Hvert rike velger ett medlem, mens lederen velges av de to rikene i fellesskap. Lederen kan ikke være finsk eller norsk statsborger. Dersom de ikke blir enige om lederen, skal den svenske regjering anmodes om å oppnevne formannen.

Voldgiftsnemnden bestemmer tid og sted for sin møter, samt formen for sakens behandling etter at lederen har innhentet uttalelse fra de to rikene. Nemnden bestemmer sin egen godtgjørelse og hvordan denne og

RP 143/2016 rd

ningen mellom rikena av detta och av andra utgifter som ärendenas behandling föranlett.

Artikel 25

Myndigheter

Vartdera riket föreskriver i sin nationella lagstiftning om de behöriga myndigheter som avses i detta avtal.

Rikena ska ömsesidigt underrätta varandra om vilka de behöriga myndigheterna är.

Artikel 26

Löptid och omförhandlingar

Avtalet är i kraft i 30 år från ikraftträdandedatumet. Om avtalet inte sägs upp senast fem år innan denna period löper ut fortsätter avtalet att gälla i ytterligare tio år och ska senare anses förlängt med tio år åt gången, om det inte sägs upp två år före utgången av den löpande tioårsperioden.

Genom notväxling kan parterna komma överens om att omförhandla avtalets bestämmelser.

Artikel 27

Ikraftträdande

Detta avtal träder i kraft trettio dager efter den dag då parterna genom notväxling har meddelat varandra att de nationella författningsenliga förfaranden som gäller ikraftträdandet har vidtagits.

När detta avtal träder i kraft opphævs avtalet av den 3 juni 1981 mellom Finland och Norge om oppf r nd og underhåll av rengeerden samt andra åtgärder f r  t hindre  t renar kommer in på det andra rikets område.

Detta avtal har oppr ttats i Karasjok den 9 desember 2014 i två exemplar på finska och norska. De norske og finske tekstene  r lika giltige.

de øvrige utgifter ved behandling av saken skal fordeles mellom rikene.

Artikkel 25

Myndighetene

Begge riker skal konkretisere i egen lovgivning hvilke myndigheter som er gitt kompetanse etter denne konvensjonen.

Begge riker skal gjensidig opplyse om denne kompetansetildelingen.

Artikkel 26

Varighet og reforhandlinger

Konvensjonen skal gjelde i 30 år fra ikrafttredelsesdatoen. Dersom konvensjonen ikke sies opp senest 5  r før utgangen av den perioden, gjelder den ytterligere ti år og skal senere anses forlenget for ti år av gangen, om den ikke sies opp to år før utgangen av den løpende tiårsperioden.

Partene kan ved noteveksling kreve reforhandling av konvensjonens bestemmelser.

Artikkel 27

Ikrafttredelse

Denne konvensjon trer i kraft tretti dager etter at partene har meddelt hverandre gjennom noteveksling at de nasjonale konstitusjonelle prosedyrene for ikrafttredelse er fullført.

Fra den dag denne konvensjonen trer i kraft, oppheves konvensjonen av 3. juni 1981 mellom Finland og Norge om bygging og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for   hindre at rein kommer over grensen mellom de to riker.

Denne konvensjon er utferdiget i Karasjok, den 9. desember 2014, i to eksemplarer på det finske og det norske språk. De norske og finske tekstene har lik gyldighet.

2.

Lag

om ändring av renskötsellagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i renskötsellagen (848/1990) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1466/2009,
ändras 39 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1466/2009, och
fogas till lagen en ny 39 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens tillämpningsområde

Lagens tillämpningsområde

I fråga om de uppgifter som ålagts länsstyrelsen i avtalet mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengärden samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område (FördrS 30/1983) är Regionförvaltningsverket i Lappland behörig myndighet.

(upphävs)

39 §

39 §

Uppförande av rengärden

Uppförande av rengärden

På statens mark får skyddsgärden uppföras med jord- och skogsbruksministeriets tillstånd och renskiljningsgården med tillstånd av den myndighet i vars besittning området är. Om uppförande av ett tillfälligt rengärde på statens mark skall den myndighet underrättas som har området i sin besittning.

På statens mark får skyddsgärden uppföras med jord- och skogsbruksministeriets tillstånd och renskiljningsgården med tillstånd av den myndighet i vars besittning området är. Om *det är fråga om* uppförande av ett tillfälligt rengärde på statens mark, ska den myndighet underrättas som har området i sin besittning.

För ett skyddsgärde som uppförs vid riksgränsen kan den behövliga nyttjanderätten tvångsinlösas till staten enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77).

Kostnaderna för uppförande och underhåll av ett skyddsgärde vid riksgränsen betalas av staten. Anslaget beviljas av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

39 a §

Uppförande av rengärde vid riksgränsen

Avtal om nyttjanderätt som behövs för att uppföra ett skyddsgärde vid riksgränsen ska i första hand ingås med markägaren. Om inget avtal kan nås, ska ett ärende som gäller nyttjanderätt behandlas genom inlösningsförrättning på det sätt som föreskrivs i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). Förrättningskostnaderna för en inlösningsförrättning betalas av finska staten.

I fråga om förutsättningarna för stiftande av nyttjanderätt tillämpas vad som i 156 § 1 mom. i fastighetsbildningslagen (554/1995) föreskrivs om stiftande av servitut. Om Finland har ingått ett bindande avtal med en främmande stat om skyddsgärden som uppförs med hänvisning till allmänintresset, ska avtalet iakttas när läget för nyttjanderätten bestäms. Nyttjanderätt som stiftats för skyddsgärden ska antecknas i fastighetsdatasystemet både när den stiftats på statens område och när den stiftats på privata område.

Skyddsgärden som har byggts vid riksgränsen tillhör finska staten, som svarar för deras uppförande och underhåll. Anslag för detta beviljas av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland. Statens representant har med stöd av nyttjanderätten rätt att röra sig på området i fråga för att uppföra och underhålla skyddsgärden.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.